

suvi

1994

HIND 6.50

HEA LAPS

nink tema söbrad ja sukulased

AUTOKAARDID

ÄRA LAKU USSILAKKU!

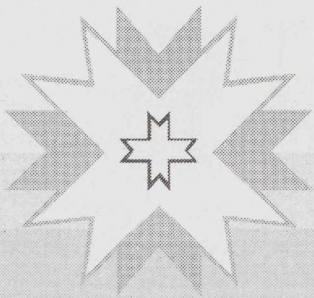
JÄRJEJUTT

TEEME TEATRIT

OHMUSSON

NUPUTAMIST

GALERII

Laululava

Uhke kaar on laululaval.
Arhitekt oli tark ja kaval,
sestap lavakatus loodi
suure mütsisirmi moodi:
kas sajab vihma või on soe,
see lauljatele suurt ei loe,
ja lapsel laulu leelutaval
on vahva olla laululaval.

Sel päeval — rõõmsal, ilusal —
on rahvas ühe mütsi all!

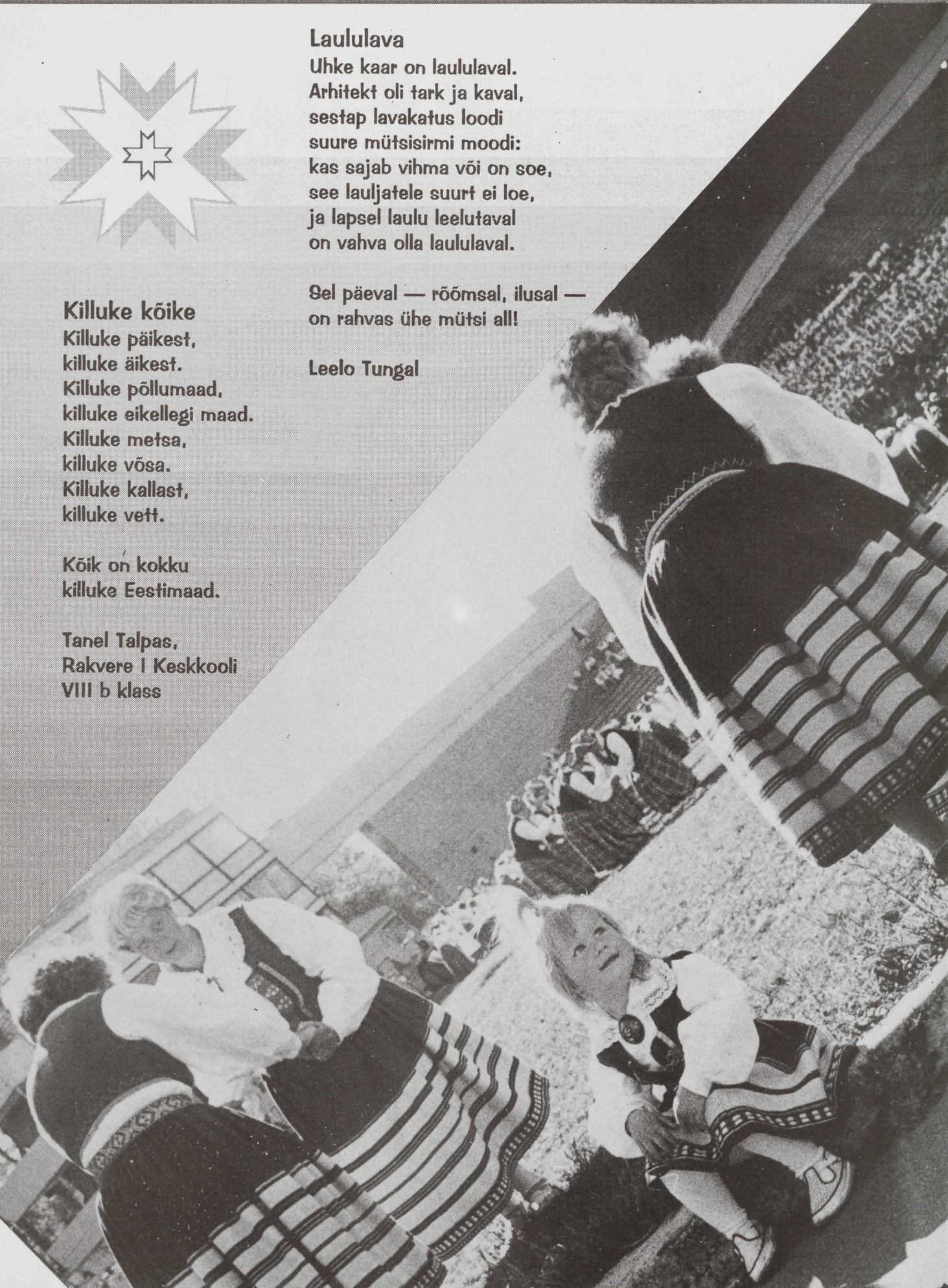
Leelo Tungal

Killuke kõike

Killuke päikest,
killuke äikest.
Killuke põllumaad,
killuke eikellegi maad.
Killuke metsa,
killuke võsa.
Killuke kallast,
killuke vett.

Kõik on kokku
killuke Eestimaad.

Tanel Talpas,
Rakvere I Keskkooli
VIII b klass

ALLEAA

Laulupeol kohtas lapsur Eesti Muusikaakadeemia professorit, helilooja JAAN RÄÄTSA.

Missugune oli sinu esimene muusikaelamus?

Arvan, et mu esimeseks muusikaelamuseks oli ühe tundmatu tädi heleda häälega lauldud laul, mida kuulsin isale parandamiseks toodud raadio kaudu. Meil endal tollal — enne sõda — raadiot polnud... Aga kui sain 8-aastaseks, ostis isa emale klaveri, millel siis minagi mängima õppisin. Vanaisa mängis viiulit, ema oli pianistina lõpetanud Tartu Kõrgema Muusikakooli, aga isa oli mul tehnikamees.

Kumma moodi sina olid?

Eks ikka mõlema moodi. Tehnika huvitas mind väikesest peast isegi rohkem kui muusika: 10-aastaselt ehitasin endale detektorraadio. See oli lihtne odav vahend muusika kuulamiseks. Traate ja poole sain isa ühelt töökaaslaselt, aga vajaliku kristalli tegin ise rauapulbrist ja väevlist — tänapäeval nimetatakse sellist kristalli vist diodiks. Oli ikka suur rõõm küll, kui raadio tööle hakkas. Vedrunõela abil sai raadiojaamu otsitud ja muusikat kuulatud. Transistoreid polnud siis ju veel olemas. Tollal oli tehnika üldse poiste seas pop.

Sõja-ajal?

Jah, poistel oli sellal isegi liiga palju tehnikat käelatuses — sõjatehnikat nimelt. Nii metsas kui linnas — sõjaväeladude läheduses vedeles nii relvi kui laskemoona. Muide, ka mu auväärse detektorraadio peatelefonid olid leitud sõjaväelao lähistelt. Šrapnellide lahtimuukimine oli poisikestele naljaasi — neist saadi ju kellamehhanisme. Muidugi oli see rumal temp, ja eks lastega juhtunud ka palju õnnetusi: kes kaotas käe, kes elugi...

Kas sõja-ajal oli hirmus elada?

Täiskasvanutel kindlasti, aga meie vennaga ei osanud karta midagi. Siis tuli küll jube tunne, kui Tartu kuulus kivisild õhku lasti — plahvatusekõmahtus oli kohutavalt vali. Aga kord sattusime vennaga Emajõe ääres karjas olles isegi kahurikuulide alla, aga õnneks lendasid need väga kõrgele.

Kui sõda lõppes, olin 13-aastane ja astusin Tartu Muusikakooli. Kuid muusikaga olin tegelnud õpetaja Karise käe all juba varemgi.

Kas sulle meeldis klaverimängu harjutada?

Isa seadis meile vennaga tingimuse: kumb teeb pillimängus suuremaid edusamme, see saab pilli endale — eks ahnus kannustas mind tagant. Õpetaja Karis oli väga nõudlik: kui õppisin mõnda pala mängima, siis pidin kohe ka samalaadseid lugusid kirjuta-

ma. Näiteks pidin kirja panema Tartu Peetri kiriku kellade kõla — klaveriõpetaja oli selle kiriku organist (orelimängija).

Kas sinulgi lubati oreli mängida?

Jah, 1942.a. jõulupühade ajal mängisin kirikus Händeli oratooriumi. Kirikulised olid kokkudes sumisema hakanud: olin 10-aastasena nii pisike, et rahvale ei paistnud mu pea ega jaladki. Elektroonilisi mänguriistu ju tollal polnud ja inimesed ei suutnud taibata: kuidas saab orel mängida, kui organist Karis seisab eemal ega liiguta sõrmeotsagi.

Kas mõtlesid muudelegi elukutsetele peale muusiku oma?

Oi, mulle meeldisid paljud alad: kirjandus, füüsika, keemia... Kõõgis rikkus mu katsetuste läbi tekkinud aroom tihti ema tehtud toidud ära...

Mis sulle väikesest peast maitstes?

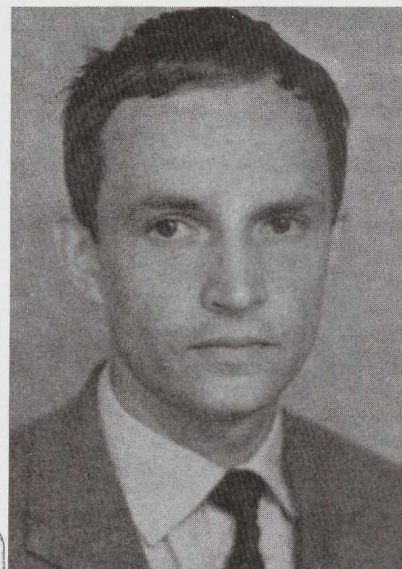
Ega sõja-ajal suurt maiustamist polnud, minu meelest oli parim maius ema jahvatatud viljasegust keedetud kohv, milles lahustasin pool kruusitait mett...

Kas lapsena laulupeol käisid?

Jah, sõitsin oma kooli kooriga 1947. aastal laulupeole. Mäletan, kui põnev oli võõras koolis ööbida, rongkäigus marssida ja munaga praetud makarone süüa. Aga kahjuks ei mäleta ma üldse seda, missuguseid laule sai lauldud — küllap vist seepärast, et mul (vähemalt enda meelest) pole kuigi lahe lauluhäl. Isegi solfedžotundides palusin luba noote laulmise asemel vilistada. Nii et olin nähtavasti vilets kaasalaulja, kuigi teiste laulu mulle meeldib küll kuulata...

Aga üks laulupidu olegi selline suur ja ilus üritus, kus pole tähtis ainuüksi laulmine, vaid ka kokkutulemine ja koos olemine, ühtekuulumise tunde rääkimata.

Jaan Rääts ei paistnud 1942.aastal oreli tagant väljagi.

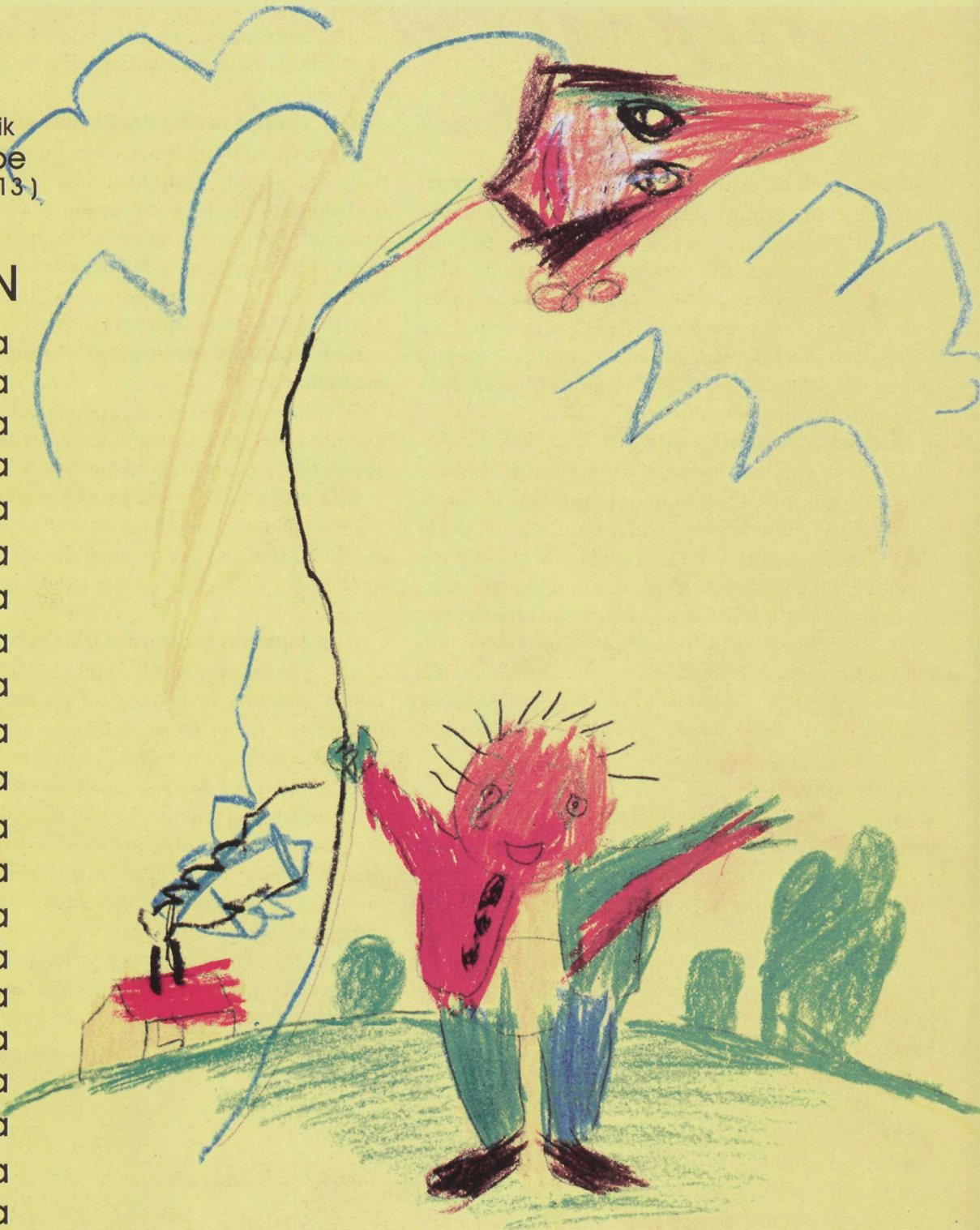
Luuletuse
kirjutanud
austria
lastekirjanik
Mira Lobe
(sünd. 1913.)

SEIN

sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna
sõna

MINA sõna SINA

ANTS

MUUSIKA

Mis on muusika... muusika?

Kuula vaid.

**Kas muusika on kuu vikerkaar,
päikesekiired või pillerkaar?**

**Või vihmased väike,
mis toob kaasa äikse.**

**Kas lumesadu või metsakohin,
ojavulin ja linnulaul?**

**Ta peitub meis ja teis —
kõigis, kel süda sees.**

Linda Keltu,
Rakvere I Keskkooli
IX - c klass

Kuhu kaob vahel päike ?

Mida teeb vahel kuu ?

Miks taevast sähvib äike ?

Miks katki lõi ta selle puu ?

Miks vahel sajab vihma ?

Kust tuleb vikerkaar ?

Miks laps saab toas rihma ?

Kuidas on tekkinud saar ?

Piret Pass,
Rakvere I Keskkooli
VIII - b klass

Pildi joonistanud
Triin Kasenurm
Ruila Põhikoolist

Pildi joonistanud Reelika Raplast

TÄNAMISE - JUTT

Hilisõhtu oli käes. Taevas sirasid juba tähed. Pargipingil istusid Aitäh ja Tänan. Hingasid sügavasti sisse ja välja. Nagu oleksid pika maa maha jooksnud.

Viimaks ütles Aitäh:

“Täna oli nii palju tegemist, et võttis päris võh-male!”

Tänan kinnitas takka:

“Jah, meid pruugitakse ikka rohkem ja rohkem! Iseäranis viisakaks on lapsed muutunud! Neil on Aitäh ja Tänan iga natukese aja pärast suus.”

Aitäh tõstis näpu püsti ja arutas:

“Ma olen vahel mõtelnud, kuidas meie elu veidi kergemaks läheks. Lapsed võiksid ju emale-isale ja vanaemale-vanaisale mõne heateo või kingituse eest patsi lüüa! See on vana ilus komme!”

“Hea mõte!” hõiskas Tänan kohe. “Selle eest tuleb sulle patsi lüüa!”

Aitäh sirutas käe. Tänan keeras sellel peo ülespoole ja lõi oma käega kaaslaste pihku kõlava laksu.

Patsist, patsilöömisest sai Aitäh hoogu juurde. Juba ta hüüdis:

“Ja oma pere rahvale võib ju kingi või hea nõu või abi eest ka musu anda! Eks ole!”

Tänan kiitis Aitähhi:

“Sa oled üks nutikas poiss!”

Kaks sõpra lasksid silma pingi peal veidikeseks looja. Just veidikeseks, sest eks lähe nende abi ka õhtuti ja öösiti vaja.

Holger Pukk

Annes Ihoma

ROHI RUMALUSE VASTU

Laps tuleb nuttes.

“Issi, tema ütles, et mina olen rumal.”

“Mis sa nüüd, ära usu tema juttu. Ütle talle, et kui ta niimoodi räägib, siis on hoopis tema rumal.”

Nutt lakkab.

“Kas ma ütlen talle, et sina ütlesid, et hoopis tema on rumal?”

“Ütle, ütle.”

Mõne aja pärast tuleb teine laps nutuse näoga.

“Issi, tema ütles, et sina ütlesid, et mina olen rumal.”

“Mis sa nüüd! Ära usu tema juttu! See on nii rumal jutt.”

Selline mõte vajab järelemõtlemiseks aega.

“Aga siis ma ei ole ju rumal?”

“Muidugi mitte — tema on rumal, kui niimoodi räägib.”

“Ma ütlen talle, et sina ütlesid, et tema on rumal?”

“Ütle, ütle.”

Mingi aja möödudes tulevad mõlemad teineteise peale tigidatena.

“Aga issi, sina ju ütlesid, et tema on rumal ja mina ei ole?”

“Muidugi ma ütlesin seda.”

“Ei ole nii! Sina ütlesid hoopis, et tema on rumal ja mina ei ole.”

“Muidugi ma ütlesin seda.”

“Kuidas?!”

“Nii ei saa olla!”

“Muidugi ei saa nii olla.”

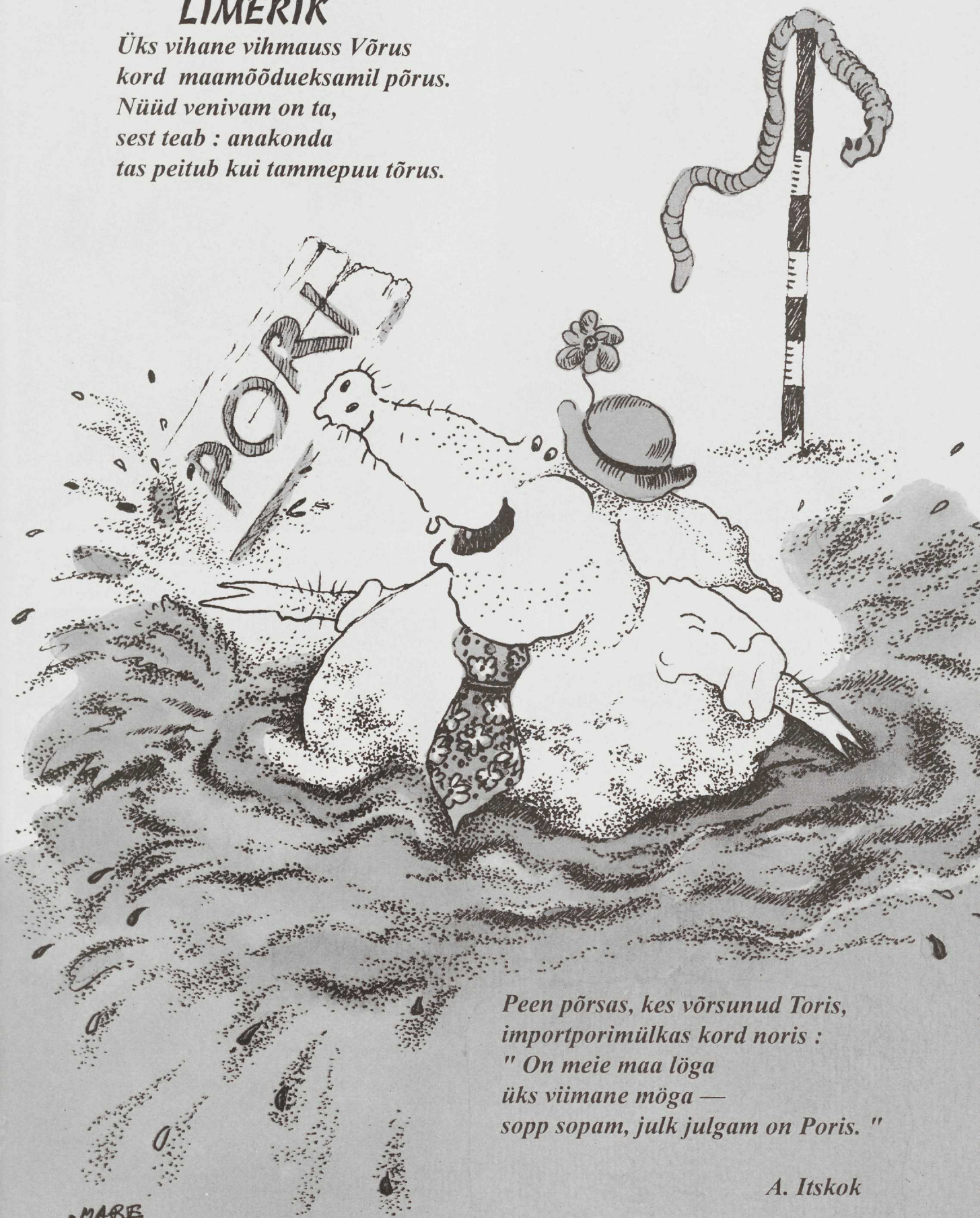
“Aga kes meist siis ikkagi rumal on?”

“Mõelge! Mõtlemine on hea rohi rumaluse vastu.”

Annes Ihoma

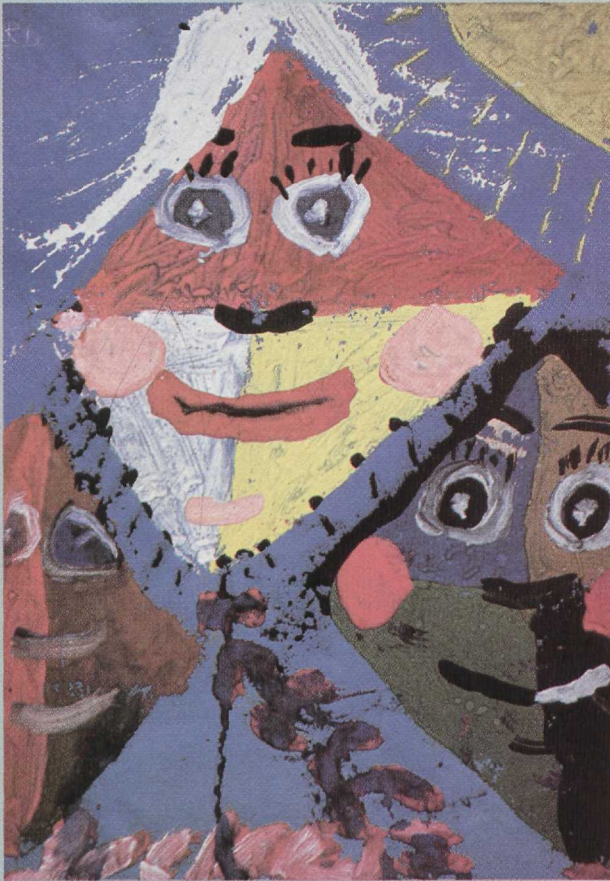
LIMERIK

Üks vihane vihmauss Võrus
 kord maamööduksamil põrus.
 Nüüd venivam on ta,
 sest teab : anakonda
 tas peitub kui tammepuu tõrus.

Peen põrsas, kes võrsunud Toris,
 importporimülkas kord noris :
 " On meie maa löga
 üks viimane möga —
 sopp sopam, julk julgam on Poris. "

A. Itskok

Airi Astmäe (7a.) "Lohed" ▲

Vaiko Viitmaa (8a.) "Portree" ▼

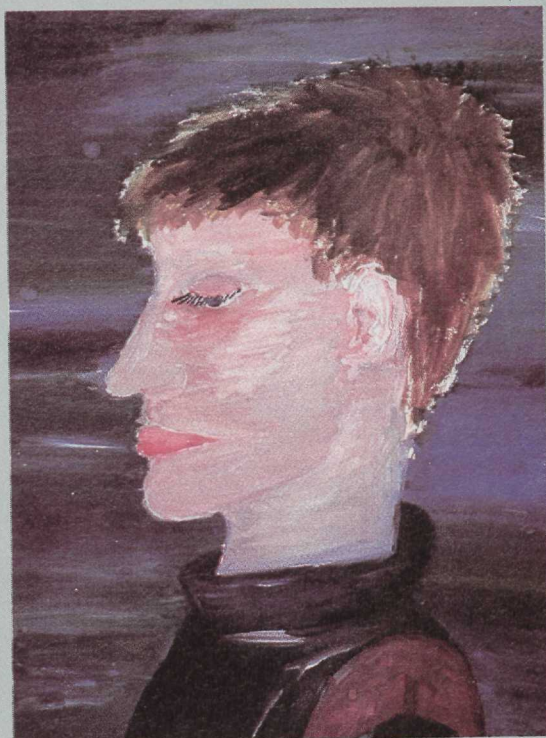
Mari-Liis Mets (8a.) "Karu" ▲

Maarja Vau (7a.) "Päevalill" ▼

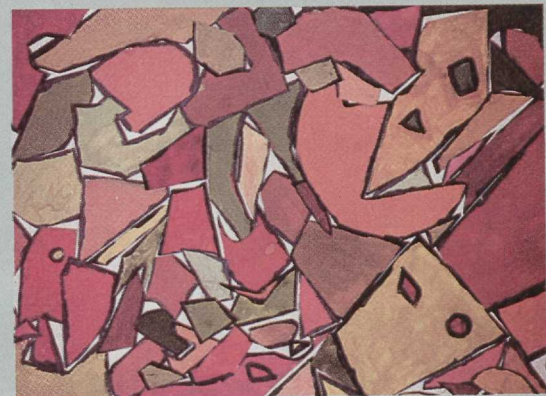

GALERII

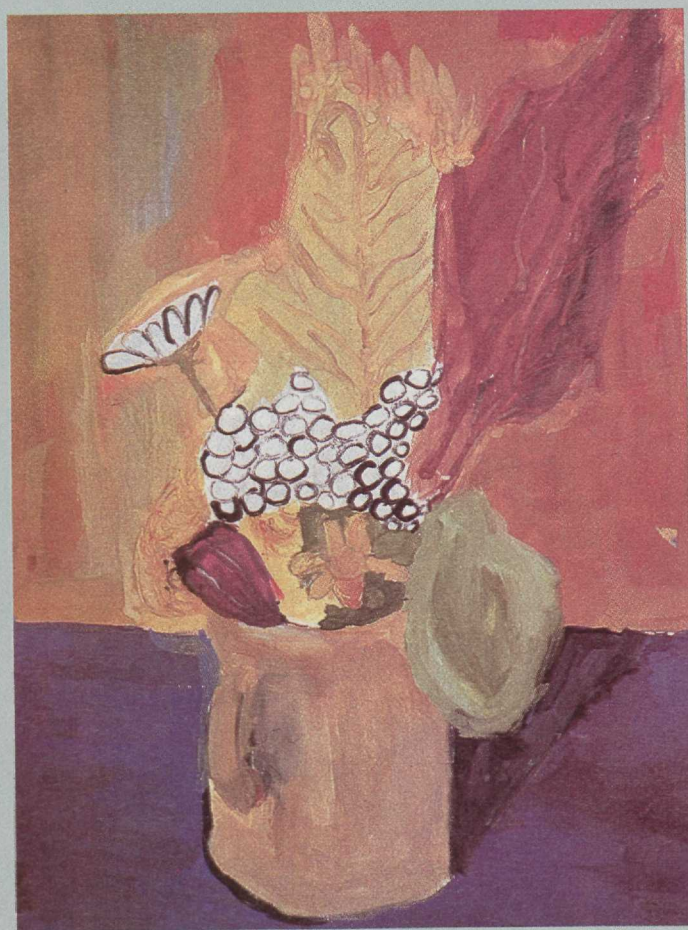
TALLINNA PELGULINNA
KESKKOOLI
LASTE TÖID

Taavi (7.klass) " Portree " ▲

Kaarel Saal (7.klass)
" Kompositsioon " ▲

Rait Ojasaar (7.klass) " Natüürmort " ▲

Meelis Saluvee (7.klass) " Vaade aknast " ➤

LOOD TEGIJATELE III

(Algus ajakirja "HEA LAPS" mainumbris.)

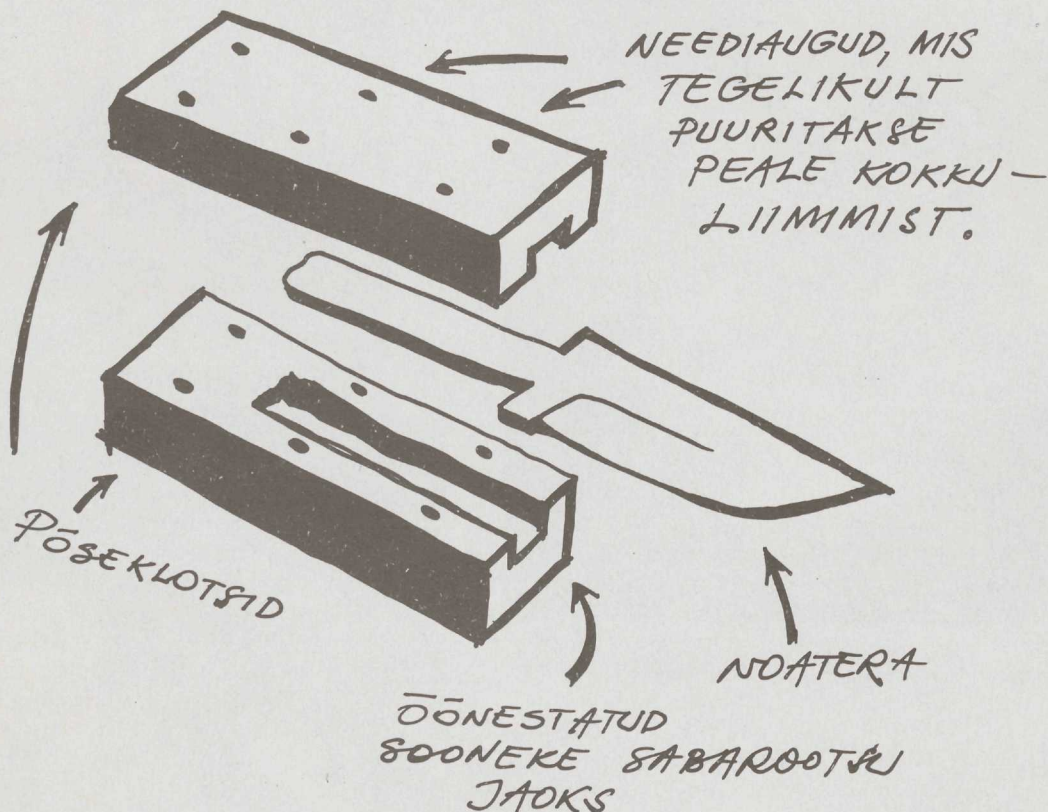
Noatera ja puidust käepideme ühendamiseks on veel paar võimalust. Esimesel joonisel näed noatera sabarootsu jaoks puuklotsidesse õõnestatud soonekeksi— neid saab teha kõige paremini väikese peitliga või noaotsaga. Tera, millele parasjagu käepidet meisterdatakse, peab esialgu teritamata olema, muidu on suur sõrmevalu ja plaastrit kulub ülemäära palju. Nii et esimese noa tegemiseks peaksid siis valmis tööriista paluma-laenama. Õnnestumise korral on juba omatehtud nuga see, mis edaspidi teisi asju aitab teha, ka järgmist ja parematki nuga.

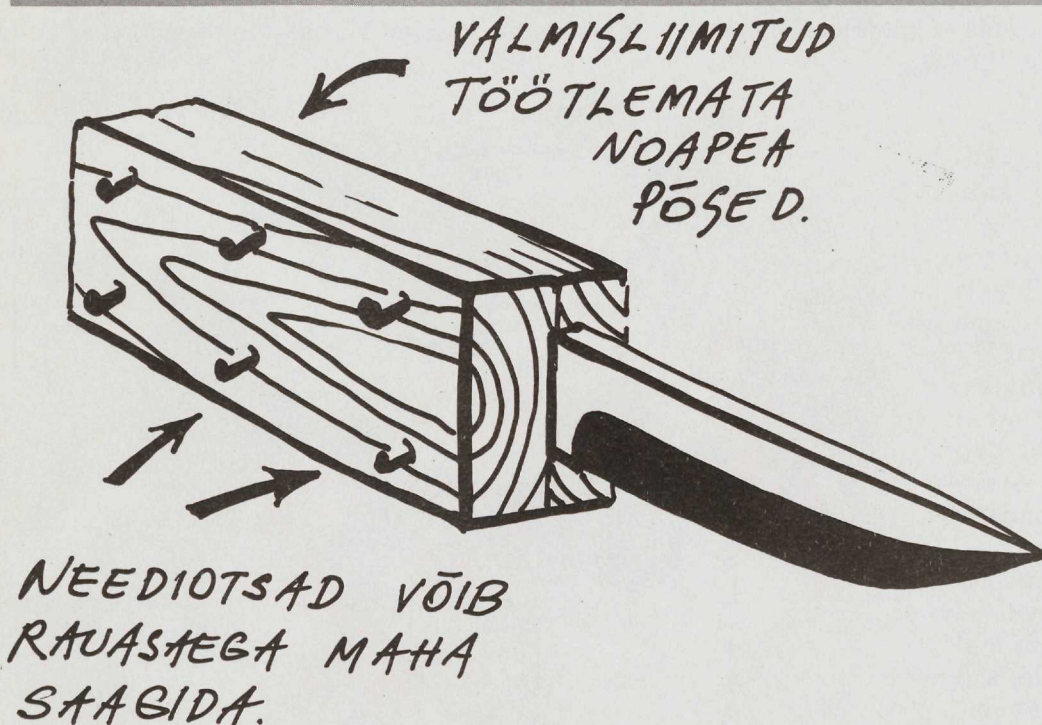
Ka noal on põsed...

Joonisel 1 näed kahte sisselõigatud soonekesega klotsi ja noatera, mis siis omavahel kõvasti tulevad kokku pressida-liimida. Neid kahte noatera ümbritsevat poolt nimetatakse ka põskedeks. Soonekesed põskedes peavad olema nii parajad, et kokkupigistamisel ühenduskohta pragu ei jää. Liiga sügavad ja laiad sooned jätavad noatera loksuma, ka liim ei aita. Proovi teha täpselt. Õõnesta väikeste laastukeste kaup ja proovi aeg-ajalt, kas sabaots sobib paigale. Liimitud toorik (toorikuks nimetatakse valmisloigatud materjalitükki, millest esemele lõplikku kuju hakatakse andma) tuleks pressi või surutise alla kuivama panna. Kruustangid ja pitskruvid on selleks parimad, kuid saab ka voodijala alla panna. Viimasel juhul pane paberitükk põranda ja eseme vahele, muidu saad rikutud põranda eest tõrelda.

Rein Veskus meisterdamist õpetamas.

Erinevad
noakujud

Joonis 2

Noapea neetimine...

Peale liimi kuivamist peaks veel tugevuse mõttes needid panema. Kui noatera sabarootsu sees on augud juba olemas, siis tuleb needid liimimise ajal oma kohale asetada. Muidu ei saa hiljem läbi puidu puurimisel aukudele pihta. Peene sabaotsa puhul puuri augud kõrvale, kuid mitte liiga serva peale. Olen neete teinud nii jämedast vask- kui ka alumiiniumtraadist, äärmisel juhul raudnaelast, kuigi seda on raske haamriotsaga neetida. Puur peab neediga täpipealt ühejämedune olema. Neediauku võib ka liimi vahele panna. Tugevalt jäävad needid pidama pärast seda, kui oled haamri kitsama poolega nende otsad laiemaks koputanud. Seda tee siis, kui noapea

kuju on peaaegu valmis viilitud. Aseta alla alasi või mõni suurem rauatükk (suurem haamer, kirvesilm) ja koputa täpselt, väikeste löökidega, neediotsa servad laiaks. Pärast viili-lihvi veel siledaks, aga mitte palju, muidu needi pea kaob.

Nagu näed, ei tule sellisele noapeale esimest ega tagumist lukku. Käepideme küljes on metalli vaid neetide jagu. Mismoodi, kui palju ja kui tihedalt neete sisse puurida, sellest sõltub noa väljanägemine. Seega saab neediotsa mustri asja huvitavamaks teha.

Järgmine kord teeme edasi.
Rein Veskus, endine poiss.

NALJATILGAD

BALTIMAADE PARIM PLAKSUTAJA

Leelo Tungal

Maria istus vanaema kõrval pingil, vehkis jalgadega ja ootas kannatamatult laulu lõppemist. Ega tal midagi selle laulu vastu olnud, aga kuna tüdruk teadis isa ütlemist mööda, et ta on Baltimaade parim plaksutaja, siis tahtis ta oma plaksutamisoskust kõigile näidata.

Kui koolilapsest õde Kritu teatas, et sõidab suvel mudilaskooriga laulupeole, läks Maria kadedaks. Ta õppis küll koos õega kõik mudilaskoori laulud selgeks, kuid koori teda siiski ei võetud. Ja siis õpetaski isa Mariale plaksutamiskunsti, mida ta kutsus peene nimega — aplodeerimine. Ega's iga viieaastane laps teagi, mis on aplodeerimine, ja nii kõvade plaksudega nagu Maria oskasid kindlasti vaid vähesed peopesi kokku lüüa. Ainult et kahjuks oli laulupeol rohkem laulmist kui plaksutamist...

“Vanaema, mis siis saab, kui keset laulu plaksutatakse?” küsis tüdruk kannatamatult.

“Nii ei tehta,” manitses vanaema. “Istu ometi natuke aega rahun — sina ei seisaks pudeliski paigal.”

Maria nõustus ohates: “Oh, aga ei tea, kas mõni inimene seisab pudelis paigal? Ja kuidas ta sisse saab? Kas sina oled pudelis olnud, vanaema?”

“Kas sa ei saa minutitki vait olla?” küsis vanaema.

“Miks ei saa, ainult et mul pole kella. Aga sa ütle, kui paar minutit täis saab,” palus Maria, ja lisas hetk hiljem: “Noh, kas aeg on täis?”

Vanaema sai tõsiselt pahaseks: “Tead, Maria, laulupeol peab käituma viisakalt, see on eesti rahva tähtsaim pidu. Esimene laulupidu toimus üle saja kolmekümne aasta tagasi.”

Maria piidles vanaema aukartlikult: “Kas sina ka seal käisid?”

“Mind polnud siis olemaski. Ega's ma n i i vana ka pole.”

“Pole viga,” lohutas Maria. “Küll sa varsti jääd veel vanemaks, praegugi paistad peaaegu saja-aastane.”

Näis, et vanaema Maria jutt ei lohutanud: ta tõmbas suu prunti ega lausunud sõnagi.

“Eks ole: mida vanem inimene, seda tähtsam ta on?” jätkas Maria.

Vanaema kehtas õlgu.

“Küllap sa saad varsti Baltimaade kõige vanemaks inimeseks — ja siis ma alles plaksutan sulle,” meelitas Maria.

Vanaema ohkas. Pärast lapselapsega veedetud hommikupoolikut tundis ta end tõesti peaaegu saja-aastasena, kuigi tegelikult polnud aastatki pensionil viibinud... Laulupeorongkäigu kõrval marssimine väsitas Mariat ainult hetkeks: kohe

oli tal vaja vanaema jäätisesappa tirida, seejärel mindi limonaadi jooma, ja kui janu täis, siis hamburgerijärjekorda... Enne peo algust jõuti seista ka kempsusabas, ja kui järjekord jõudis nendeni, selgus, et Marial oli häda üle läinud — ent tuli kohe lauluväljakule jõudes tagasi. Paar

korda läks Maria rahva seas kaduma, kuid leidis õnnekombel vanaema jälle üles. Vanamemm ei jõudnud ära oodata mudilaskooride esinemist — selle järel võis ta Maria vanemale õele ja lauluõpetajast emale üle anda.

“Vanaema, on sul igav?” küsis Maria. “Hakkame koorilauljaid üle lugema — mina loen kümneni, ja sina loed edasi, eks?”

“Vaata, kui viisakalt teised lapsed käituvad,” osutas vanaema käega punasetäpiliselt kleidis tüdruku poole, kes väarikalt ema kõrval kõndis.

“See on ju minust poole vanem,” arvas Maria ja otsustas tüdrukuga seljad vastamisi panna, et vanaemale näidata, et tegemist on suure tüdrukuga — võibolla koguni koolilapsega. Kuid tüdruk kadus nagu vits vette, ja kui Maria lõpuks otsimisest loobus, oli ta vanaema silmist kaotanud. Ta käis mitu korda kõik pingiread läbi, kuid vanaemast polnud jälgegi.

“Vanaema,” hüüdis tüdruk. “Kas tahad peitust mängida? Olgu, sinu võit — tule välja.”

Kuid vanaema ei vastanud, ja Maria suunurkad vajusid aina allapoole. Lõpuks ei suutnud ta pisaraidki tagasi hoida: ta oli kindel, et nüüdsest peab maailmas elama ihuüksi nagu mõni vana inimene — aga kus? Mille eest ta süüa ostab? Ja kes ütleb, millal saabub aeg sünnipäeva pidamiseks?

“Väike tüdruk, kas sa oled eksinud?” küsis üks noor rahvariides tädi. Ja kui Maria nuuk-

sudes noogutas, võttis tädi tal käest kinni ja viis laululava taha. Laululava osutus tagantpoolt tavaliseks majaks, koli aga sisse ja ela. Ühes ruumis istusid onud ja tädid laudade taga, ja üks onu ütles mikrofone ilusa häälega nagu televiisori-inimene: “Kuueaastane Maria Roo ootab oma vanemaid laululava taga.” Onu ei andnud Mariale mikrofone, muidu oleks tüdruk täpsustanud, et isa on pikal sõidul ja ema kantseldab oma mudilaskoori — neid ta ei oota, aitab esialgu vanaemastki. Kuid Maria ei saanud onule pooli asjugi selgeks tehtud: pärast põgusat jutujamist, mille vältel jõudis Maria ainult paarkümmend küsimust esitada, hüüdis onu paluvalt mikrofone: “Väike Maria ootab tungivalt oma vanemaid”, kuigi Maria nututung oli juba üle läinud.

Ja siis saabus vanaema, kes oli samuti ähmi täis nagu Maria oli ennist olnud. Vanaema tänas mikrofone-onu kättpidi, pühkis silmanurgast pisara ja haaras Marial kõvasti käest kinni.

“Kas sa kartsid ka maailma üksi jääda?” küsis Maria.

Vanaema noogutas.

“Nüüd tulevad lavale mudilaskoorid,” teadustas mahe mehehäälel.

“Ahhaa, seda meest ma tunnen,” rõõmustas Maria. “Peab pärast tagasi minema ja küsima, mis ta nimi ka on.”

Vanaema pigistas tüdruku kae veel kõvemini oma pihku.

“Lase lahti, nüüd plaksutame,” hüüdis Maria. “Kritu ju laulab!”

Kaugelt lavalt polnud küll tuhandete lauljate seas võimalik Kritut ära tunda, kuid plaksutada võis sellegi poolest. Vanaema plaksutas tasakesi, Maria — Baltimaade parim plaksutaja — lõi käsi kokku mis jaksas.

Aplausi lõppedes sosistas Maria vanaemale kõrva: “Tead, ma arvan, et nad on kas seal sees sündinud või imikuna sinna pandud.”

“Kes?” ei taibanud vanaema.

“Eks ikka need lapsed, kes pudelis paigal püsivad.”

Pildid joonistanud KIRKE

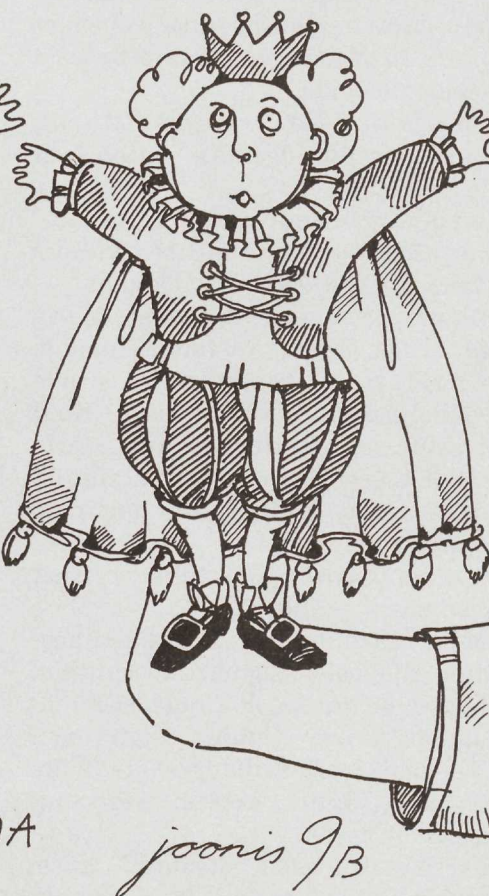
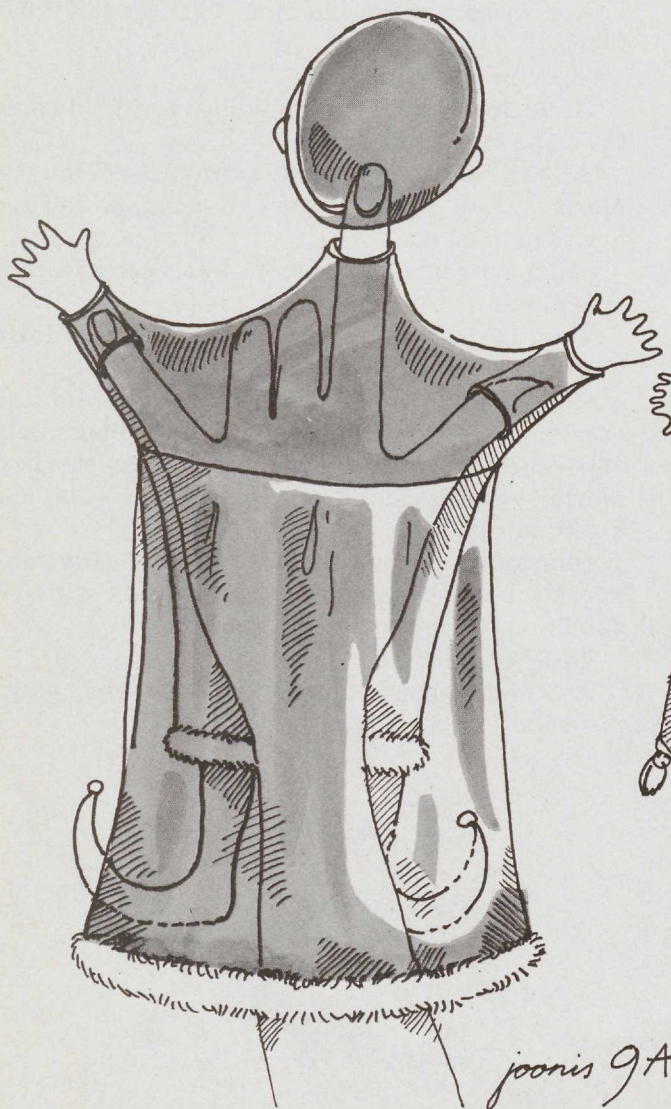
TEEME NUKUTEATRIT

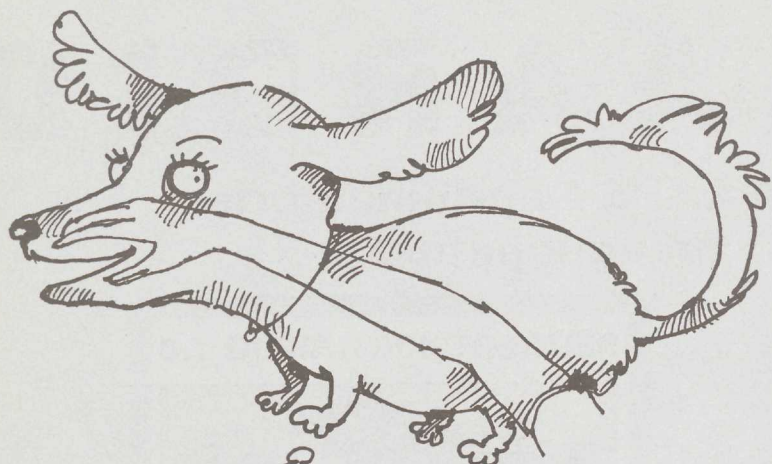
ALGUS "HEA LAPSE" APRILLINUMBRIS

Selle esimese tüdruk-käpiku juurde tagasi minnes tahaksin lisada, et selleks, et nukk tuleks välja ilus (ja iga nukk p e a b ilus olema!), peab sul olema head värvimeelt, vormitunnet ja mäitset. Kust seda võtta? Räägi sellest asjast nendega, keda sa pead tarkadeks ja headeks. Käi kunstinäitustel, kuula head muusikat, loe häid raamatuid, pane tähele loodust enda ümber ning mõtiskle selle üle, miks üks asi sulle meeldib ja teine mitte.

Vaata joonist nr. 9A. See on klassikalise käpiknuku keha lõige. See tuleb välja lõigata hästi pehmest riidest. Seljatükk ja kõhupool on sarnased. Muidugi peab lõiget vastavalt käe suurusele suurendama.

Nuku käte tegemisest oleme rääkinud. Need tuleb nüüd selle nuku külge õmmelda.

joonis 11B

joonis 10

Kuidas käpikut riietada? Rõivad peab nukule külge õmblema, ja muidugi tuleb nende valmistamisel arvestada nuku lõiget. Kui meisterdad käpikule liiga kitsad riided, siis ei saa su põial ja Väike Ats nuku kõhu peal kokku. Olgu su nukul vaja tutipaela, kikilipsu, põlle või seljakotti — kõik peab ikka kinni õmblema.

Käpiku jalad tee niisama pikad kui nuku keha. Tee nad nii, nagu tehakse kalt-sunukku. Õmble nad alläärest 5–6 cm kaugusele käpiku pahupoolele. Käpiknukk saab küll hakkama ka ilma jalgadeta ja harilikult need talle ilu juurde ei anna, kuid miks mitte proovida?

Nüüd peaksime rääkima niisugusest nukust, mille nimeks võiks olla kalt-

sunukk-käpik. Nii, nagu käpikut, liigutatakse teda kolme sõrme abil, kuid rinnast allapoole on ta tehtud nagu kalt-sunukk. Selle nuku käed on pikendatud torukestega pöidla ja Väikese Atsi otsas. Mängija käsi läheb nuku sisse kahel viisil: esiteks nuku alumises osas — seal, kus algavad jalad. Nuku jalad jäävad rippu mängija käe ette ja on seega käele väikeseks varjuks (vaata joonist nr.10), teise võimaluse puhul läheb käsi nuku sisse tema abaluude kõrgusel olevast sisselõikest. Nukk jääb varjama teda hoidvat kätt. Kui tahad oma kätt täielikult varjata, siis tuleb ümber sisselõike õmmelda riidest toru, mis ulatuks küünarnukini. See toru võib kujutada nuku õlgadele võetud mantlit. (Vaata jooniseid nr. 9A, 9B.) Veel üks nukuliik on käpikule lähedane sugulane. (Vaata jooniseid 11A ja 11B!) Liigutaja käsi on selle nuku pea sees ning keha jääb käsivarre ümber. Näitena võib meenutada "Muppet Show" teadustajat — Konna. Sellise nuku pea on tavaliselt valmistatud parajalt pehmest materjalist (vilt, paks villane riie, õhuke poroloon) või kootud üsna paksust lõngast. Oluline on see, et nuku suud saaks avada. Suu alumist osa paneb liikuma põial ja ülemist poolt liigutavad ülejäänud neli sõrme. Niisugune nukk võib olla nii kahe- kui neljajalgne.

Vaata joonist nr.12. See tüdruk on teinud endale kingakarbist teatrilava. Lihtne, kas pole? Soovitan sulle seda kui üht ideevõimalust, sina aga trumpa üle!

Rein Agur

joonis 12

Pildid joonistanud KIRKE

AUTOKAARDID

Algus ajakirja " HEA LAPS " aprillinumbris.
Sealt leiad ka mänguõpetuse.

OPEL CORSA ECO

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1196 cm³
 võimsus: 45 hj (33 kW)
 suurim pöörde- 88 Nm
 moment: 2800 P/min
 kiirendus: 20,0 s
 suurim kiirus: 145 km/h

PEUGEOT 306 CABRIO 1.8

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1762 cm³
 võimsus: 101 hj (74 kW)
 suurim pöörde- 153 Nm
 moment: 3000 P/min
 kiirendus: 12,6 s
 suurim kiirus: 182 km/h

VW GOLF CL TDI

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1896 cm³
 võimsus: 90 hj (66 kW)
 suurim pöörde- 202 Nm
 moment: 1900 P/min
 kiirendus: 12,8 s
 suurim kiirus: 178 km/h

VOLVO 850 2.5-10V KOMBI

mootor: R5
 mootori
 töömaht: 2435 cm³
 võimsus: 140 hj (103 kW)
 suurim pöörde- 206 Nm
 moment: 3600 P/min
 kiirendus: 10,0 s
 suurim kiirus: 205 km/h

AUTOKAARDID

LÕIKA AUTOKAARDID VÄLJA. KLEEBI PAKSEMALE PABERILE VÕI PAPILE. JA HEAD MÄNGULUSTI !

JÄRGNEVAD JÄRGMISES AJAKIRJAS " HEA LAPS "

OPEL OMEGA 2.0

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1998 cm³
 võimsus: 115 hj (85 kW)
 suurim pöörde- 178 Nm
 moment: 2800 P/min
 kiirendus: 13,0 s
 suurim kiirus: 195 km/h

PEUGEOT 306 XN

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1124 cm³
 võimsus: 60 hj (44 kW)
 suurim pöörde- 88 Nm
 moment: 3800 P/min
 kiirendus: 15,3 s
 suurim kiirus: 155 km/h

VW PASSAT CL VARIANT

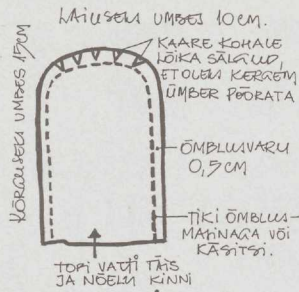

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1781 cm³
 võimsus: 75 hj (55 kW)
 suurim pöörde- 140 Nm
 moment: 2500 P/min
 kiirendus: 16,7 s
 suurim kiirus: 164 km/h

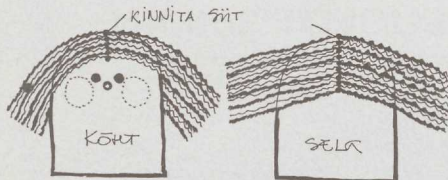
TOYOTA CELICA

mootor: R4
 mootori
 töömaht: 1762 cm³
 võimsus: 115 hj (85 kW)
 suurim pöörde- 154 Nm
 moment: 4400 P/min
 kiirendus: 10,2 s
 suurim kiirus: 200 km/h

joon. nr. 1.

joon. nr. 2.

Võib olla ei õnnestu Sul mõnel põhjusel selle suve suurtest rahvapidudest osa võtta ja piduliste rongkäiku näed ainult TV-ekraanilt.

Väikese laulupeo koos väikeste pidulistega võid ometi ise valmistada. Selleski on pisut suure peo hõngu. Võid meisterdada koguni pisikesse laulukoori koos dirigendiga.

Usu, kui see sãrasilmne seltskond on õles rivistatud, on suur pidu Sinus eneses.

Kui Sul on kodus raamatuid meie kaunitest rahvariistest, uuri enne ka pilte. Esiteks saad mõtteid oma laulupeoliste kostüümide meisterdamiseks, teiseks: oma rahva rõivaid peaks iga eesti laps tundma päris hästi.

Rahvuslik kostüüm ei luba palju oma loomingut. Ta on "etnograafiline" — teaduslik. Samas on see lõpmata huvitav ja võimalusterohke mängumaa.

Alustuseks teeme lustilise Põhja-Eesti neiu. Lihtsustame tema kostüümi kõiki elemente, kuid põhilise jätame paika: neiu võib kanda juukseid lahtiselt õlgadel, peas pärg või peapael. Neiu ei kannu ka põlle. Naine ei tohtinud küll möödunud sajandi vahetusel minna "põlleta üle põranda ega tanuta üle tänava".

Aga eks kõik need peensused ole teadus omaette.

NUKUKESSE MATERJALIKS VARU:

tükk roosat flanelli või tihedamat puuvillast riidet;

õmblusvatti;

valget puuvillast riidet pluusi ja seeliku voodri jaoks.

umbes 20 cm kitsast pitsi, värvilist paela pluusi ja pärja jaoks;

pisike lõngakera juuste tarbeks;

triibuline seelikuriide riba;

mõned pärliterad, litrid ja sõlenööp (väike metallnööp).

Nüüd tööle:

lõika kahekordseks murtud riidest nuku keha ja tiki küljed kokku.

JOONIS NR. 1.

pööra keha ümber, topi vatti täis ja

õmble alt kinni;

niisuta põskede kohalt veidi riidet ja värvu nuku põsed akvarellvärviga veidi jumekamaks;

õmble kohale silmad ja ninanõps;

nõelu pähe juuksed pea keskjoont pidi kuklani välja (umbes 20–25 cm pikkused lõngajupid).

JOONIS NR. 2

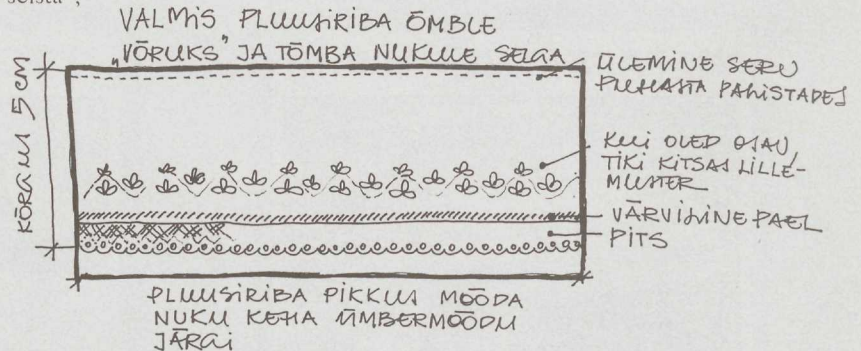
seo juuksed värviliste paelakeste või lõngajupiga kahele poole "pintslisse" ja tasanda otsad.

Nüüd alusta kostüümi õmblemiseks.

õmble pluus

JOONIS NR. 3

õmble seelik. Esmalt ühenda õmblusega seelikuriiba ja voodririba, õmble külj kokku, pööra ümber ja topi voodriosas seeliku sisse. Nii jääb alläär tugevam ega narmenda ja nukuke võib seelikuserval julgelt "seista";

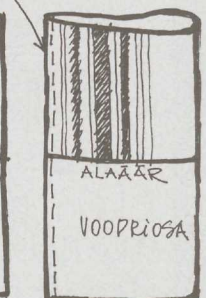

joon. nr. 3.

joon. nr. 4.

ÕMBLE "VÕRUKS"

PÖÖRA PAREM POOL VÄLJA, TOPI VOODRIOOSA SEELIKU SISSE

tõmbe nukule seelik selga. Ta peaks olema parasjagu ümber keha (ei tohi nuku keha kortsu pingutada). Kui seelik on pisut avar, kahanda ta mõne pistega keha külge.

JOON. NR. 4.

kui oled pluusigi "võruks" õmmelnud, tõmbe ka pluus selga, pitsiserv varjab ära seeliku ülaserava. Pluusi ei tohiks tiri-da, vaid peab olema parasjagu ümber keha. Selline pluusiriba meenutab Põhja-Eestile iseloomulikke "käiseid" — kaharat lühikest vöökohta katmata jätvat rõivatükki, mis kaunistati tikandi ja pitsiga. Käiste all kanti varrukate särki. Meie nukuke on selles osas lihtsustatud.

kurgu alla õmble üks helkiv litter või metallnööp "preesiks".

juustele kinnita paelast pärjake.

JOONIS NR. 5

Nõuandeid jagas Tiiu Laur

KÄIVAD KASSID PERENAISE KANNUL

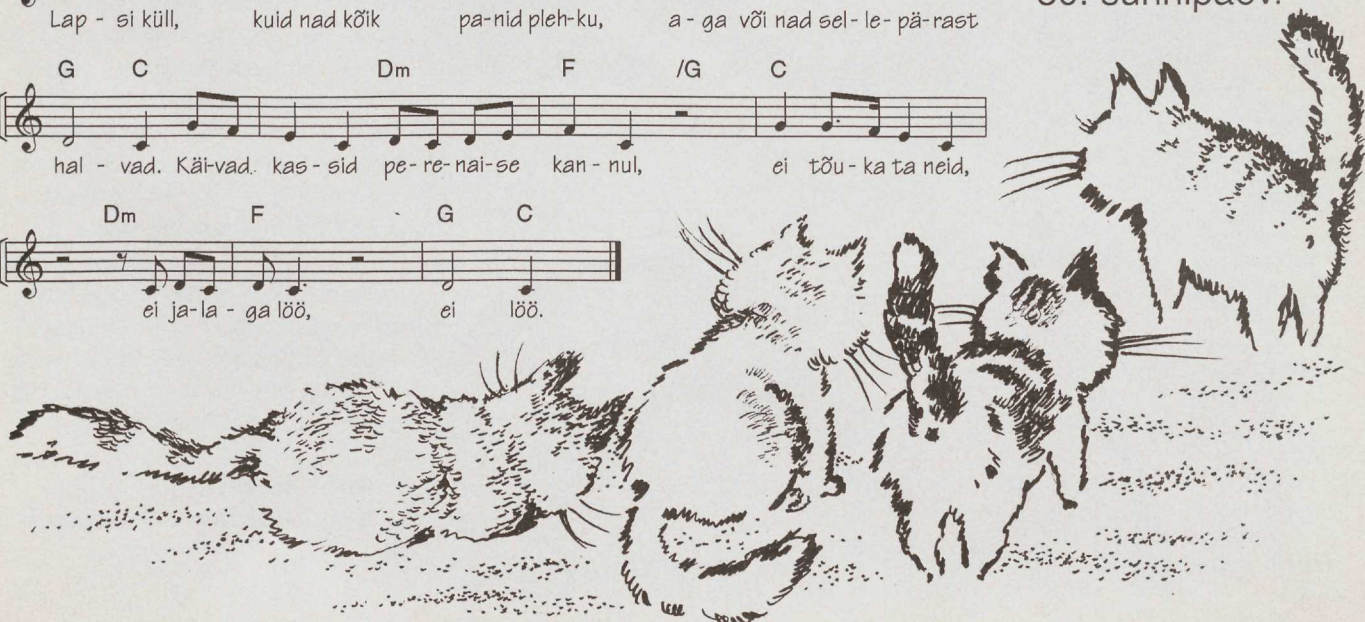
Muusika: Jaak Kapten

Tekst: Hando Runnel

C Dm F /G C
 Käi - vad kas - sid pe - re - nai - se kan - nul, ei tõu - ka ta neid,
 Dm F G D C D G
 ei ja - la - ga löö, ei ta kär - gi, ei ta van - nu, eks vist sel - le - pä - rast
 C D G C Dm F /G
 käi - vad - ki ta kan - nul, kan - nul. Käi - vad kas - sid pe - re - nai - se kan - nul,
 G C F/A C/G F C Dm G
 a - ga lapsed, o - ma lap - sed, pa - nid pleh - ku. Mis seal kur - ta, üt - leh,
 C G C Dm F /G
 nii see maa - ilm on - gi sea - tud. Käi - vad kas - sid pe - re - nai - se kan - nul,
 C Dm F G C Dm C
 ei tõu - ka ta neid, ei ja - la - ga löö. E - ma töö - bi - ne ja vi - ril,
 G C G C F
 tööd, mis te - ha, ük - si teh - ku, i - se - päi - nis o - ma e - lu - o - lu sead - ku.
 G C Em Dm
 Lap - si küll, kuid nad kõik pa - nid pleh - ku, a - ga või nad sel - le - pä - rast
 G C Dm F /G C
 hal - vad. Käi - vad. kas - sid pe - re - nai - se kan - nul, ei tõu - ka ta neid,
 Dm F G C
 ei ja - la - ga löö, ei löö.

Muusika autoril Jaak Kaptenil on 37 aasta pärast 50. sünnipäev.

MILLINE TEE ON ÕIGE?

Üks õpilane küsis: "Õpetaja, milline tee siin laias maailmas on õige? On ju nii palju erinevaid võimalusi, miljoneid rajakesi!"

Delila lausus: "Ei, nii tundub vaid silmapilgul. On ainult kolm võimalust, ja need miljonid rajakesed, mis sulle viirastuvad, on varjundid." — "See on ju võimatu! Maailmas pole isegi kahte sellist inimest, kelle eluteed oleksid täpselt samasugused," hüüdis teine.

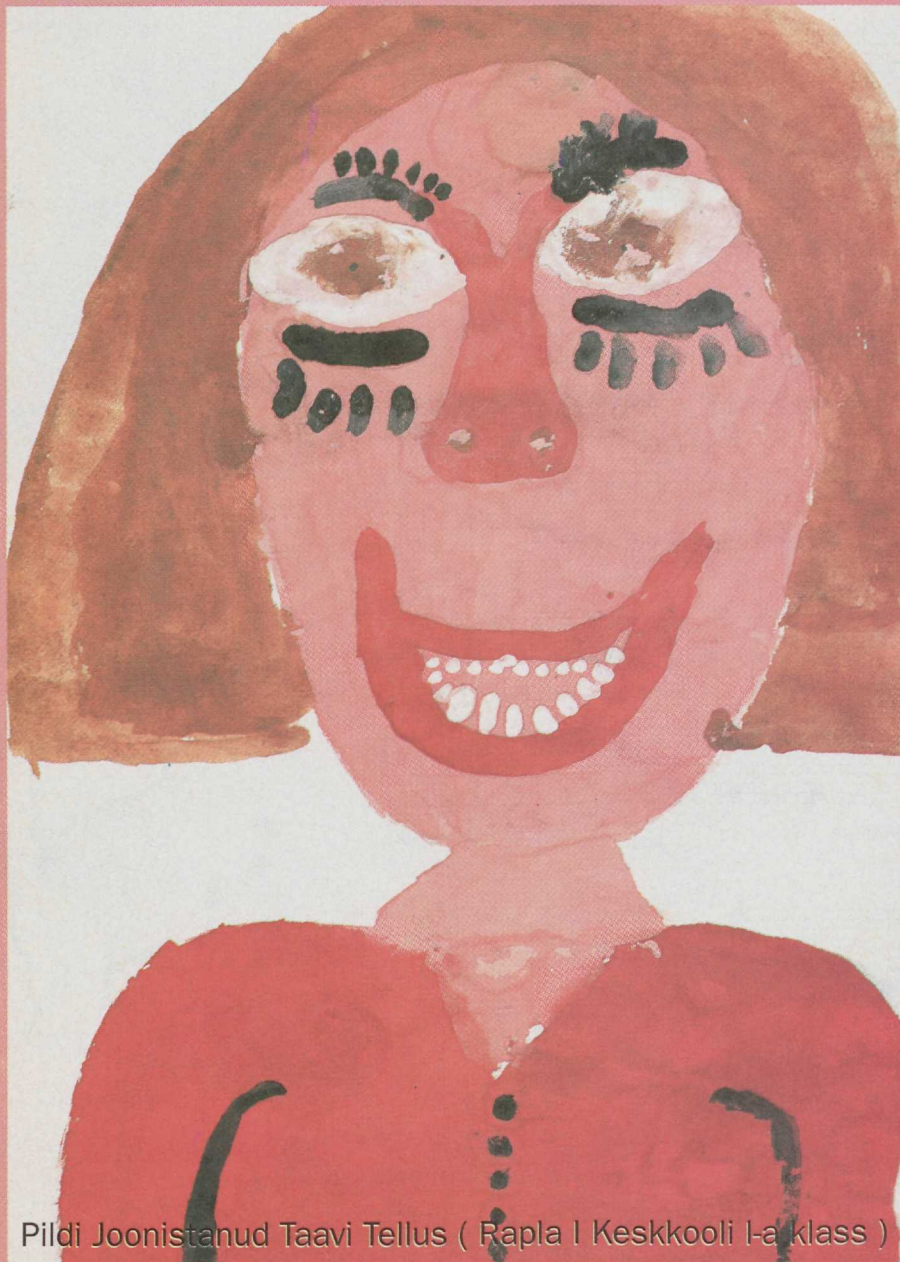
"Kuulake nüüd hoolega. Maailm on nagu suur mets, kuhu viib üksainus rada. Ühelt poolt piirab metsa suur mädasoo ja teiselt poolt aas. Üks inimene läheb metsa kinnisilmi. Ta

komistab ja kukub igal sammul ja lõpuks satub kas sohu või aasale. Kui ta peaks sohu sattuma, algab tema tee otsekohe uuesti, kui ta aga jõuab aasale, saab ta kerge puhkuse. Ta üritab silmi lahti hoida ja järgmise teekonnaga uuesti aasale jõuda, kuni ta paljude retkede tulemusena juba harjunud sammul ja lahtiste silmadega otse aasale tõttab. Iga korraga muutub puhkus järjest pikemaks ja lõpuks on olemine talle ajatu nauding. Raskusi valmistab ainult teekond aasale. Kunagi ei jõua ta kohale kukkumata, see on karistuseks alguse kinniste silmade eest. See, kes sohu jõudis, peab kolm korda rohkem vaeva nägema, et puhata.

Teine inimene läheb lahtiste silmadega, kuid vaatab ainult enda ette. Ta ei komista kunagi, kuid jõuab sohu. See kordub üha ja üha, kuni ta rampväsinuna tõstab pilgu ja näeb teisel pool aasa. Esimene puhkus on tallegi lühike, kuid ka tema leiab lõpuks õige tee.

Kolmas inimene tõtta kohe lahtiste silmadega otse aasa poole. Ta komistab, kuid jõuab otse aasale. Tema jalad saavad nagu iseenesest raja selgeks ja teda ootab ainult puhkus. Maailma kord on nii rajatud, et igale on antud aeg ja selle aja kasutamine on oma asi. Kui aeg on täis, leiab igaüks end jälle algusest — sünnist. See, kes käis kinnisilmi, on inimene Aafrikast või tolle taoline. Teda ei huvita tulevik, temasse puutub ainult tänapäev. Inimene, kes läks ainult enda ette vaadates, on inimene Euroopast või tolle taoline. Ta hoolitseb ainult oma majandusliku seisu pärast ega mõtle elule teispool surma. Kolmas — see, kes vaatas otse aasale — on inimene Aasiast või tolle taoline. Ta ei hooli argipäevast, vaid hoolitseb oma hinge eest. Surm on talle puhkus, uuestisünd. Tänu treeninguile ületab ta kõik õnnetused kergelt. See on meie tee ja ma võin kinnitada: see on õige."

Anni Sildnik,
Koigi Põhikooli IX klass

Pildi Joonistanud Taavi Tellus (Rapla I Keskkooli I-a klass)

HELIN

LASTE
TÖID

Kui mina olin veel väikene mees, siis oli minu-
ga selline paha lugu, et ei olnud mul mingit heli-
nat rinnas... Kuigi Juhan Liiv mulle juba lapsest
saadik eeskujuks on olnud. Ja see tegi minu
meele väga kurvaks. Siis mõtlesin ma käsipõsakil
liivarannas la-
mades kogu aeg, et
kuidas siis mina,
Jaan, olen sündin-
ud Juhanist nii
erinevana. Kuid
ühte asjaolu tuleb
siiski veel tähenda-
da ja sündmustiku
põnevust ei pruugi
see sugugi vähen-
dada: nimelt sai
lugu hea pöörde,
kui onu Bennu
meile USA-st raa-
dio saatis. Peale
seda on minus pide-
valt mingid helid,
kas siis Ivo Linna
või Alla Pugatšova
või mõne muu
lauldud ja loodud
helid.

Ja ka mu mee-
leolu on tugevasti
muutunud, kuna
tunnen, et ma vist
polegi päris andetu,
sest mul on huvitav
anne — kuulata.
Jääb üle ainult
loota, et selle
muusika alla
rusuks ei raage
minu rind, sest raa-
dio ripub mul
muudkui rinnal või
puhkab taskus.

**Jaan Heinmäe,
Ruila Põhikooli
IX klass**

Pildi joonistanud Diana Korolkova (Rapla I Keskkooli IV-a klass)

Eelmises "Heas Lapses" rääkisime õues peetud sünnipäevast. Nüüd jutustab tõlkija Mati Soomre sellest, et ka kitsas linnakorteris võib vahvasti hällipäeva tähistada.

Mälukolumäng Hea sünnipäeva laps

Sünnipäeval saab iga hea laps maitsta head ja paremat. Hea on näiteks maasika-vahukooretort, parem kaks. Eriti head saab kuulda ja maitsta hea sünnipäevalaps, paremat hea sünnipäeva laps. Sünnipäevalaps on hea ikka ja alati. Sünnipäev on hea siis, kui selle järjekorranumber on vähemalt poolümmargune (lõpeb viiega) või päris ümmargune (lõpeb ümmarguse nulliga). Paraku on häid sünnipäevi nii häbemata harva: kõigest üks iga viie aasta takka. Lausa häda on teistega.

Kui on häda käes, saab alati abi veidratest küsimustest. (Seda on kasulik mees pidada koolis.) Üks säärane vaevas mind juba noorest peast. Kui keegi, ütleme Jüri, on sündinud näiteks 13. augustil 1984, siis mitmes sünnipäev on tal näiteks 13. augustil 1994?

Muidugi kümnes, vastatakse mulle. Mis tobedad küsimused need sul on ilmast ilma? Võtan sõrmed appi ja hakkan parema käe põidlast pihta lugema: 84 — üks, 85 — kaks, 86 — kolm... kuni 94 — üksteist. Nojaa, öeldakse selle peale, egas see esimene loe. Ahaa, sõnan mina vastu, nii et see ei olegi Jüri sünnipäev. On ikka, kinnitatakse. Aga miks see siis ei loe, pärin mina.

Selle lõputu vaidluse lõpuks tuli välja, et ümmargusi sünnipäevi on tegelikult poole rohkem, kui enamasti arvatakse. Too Jüri võis näiteks läinud aastal tähistada oma sünnipäeva number 10 (kui loeme sünnipäevi) ning tänava tähistab ta muidugi oma 10. sünnipäeva (kui loeme aastaid).

Mälukong ja kolumäng

Nõnda aitasid säherdused kõverikud küsimused teha vähemalt meie suguselti sünnipäevi tubli tüki maad ümmargusemaks. Tänutäheks selle eest peetakse küsimustest pikalt lugu igal meie sünni- ja teinekord ka mõnel muul tähtpäeval: käib kibe mälumäng. Süüa-juua, ja kui aega on, siis ajaviidet v õ i b olla, kuid mälumäng p e a b olema. Mälukongist lagedale kõik kolu, ja mängu!

Võistkonnas on tavaliselt kaks liiget, võimalust mööda üks mees-, teine naissoost, üks viimasel ajal paremini

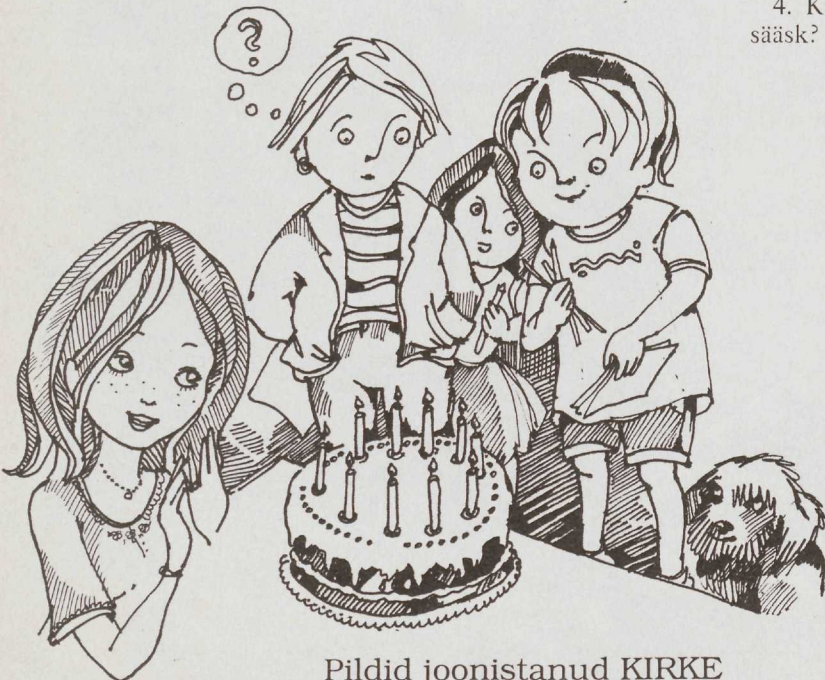
mänginute, teine kehvemalt esinenute seast. Küsimusi on 20, punkte saab vastuse headuse järgi 0, 1 või 2. On aegade jooksul kujunenud kirjutamata mängureegleid. Näiteks võib iga võistkond levitada vastaste kõrvu valevastuseid. Võistkond võib mängujuhilt paluda avalikku lisavihjet, kui küsimus tundub liiga raske. Iseasi, kas ta seda saab, sest enne peab olema nõusolek kõikidelt võistkondadelt. Need aga on pahatihti otsekui koerad tolle heinakuhja otsas, kust nõela otsitakse. Mõistlikkuse avarates piirides on lubatud vaidlemine, ärplemine ja muu sõnaline käeväänamine. Piirid on mängujuhi määrata.

Alati saab eriauhinna tagant teine — viimaseks jääda on lihtne, aga katsu eelviimaseks tulla. Viimased kümme aastat on olnud peaaühinnaks kaks jubedat, ent hindamatut igavesti rändavat alumiiniumkarikat. Kummagi võitja püha kohus ja auasi on lasta graveerida võidu kuupäev ja oma nimi, mis muudab need plekk-kobakad mäng-mängult üha hindamatumaks.

Olgu heale lugejale pealekauba peamurdmiseks mõni küsimus meie sünnipäevapidudelt.

1. Mitu korda on kellaosutid ööpäevas risti?
2. Kui vana on Lible "Kevades"?
3. Kumb kasvab kiiremini — küüs või juus?
4. Kumb hammustab valusamini — isane või emane sääsk?

5. Kuidas saaks vares Eesti kohal otsejoones lennata 400 km?

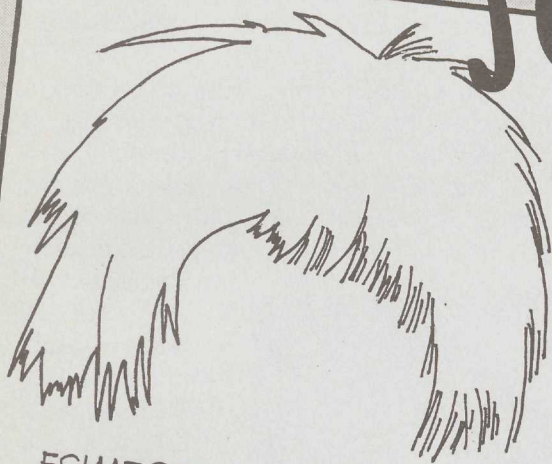

Pildid joonistanud KIRKE

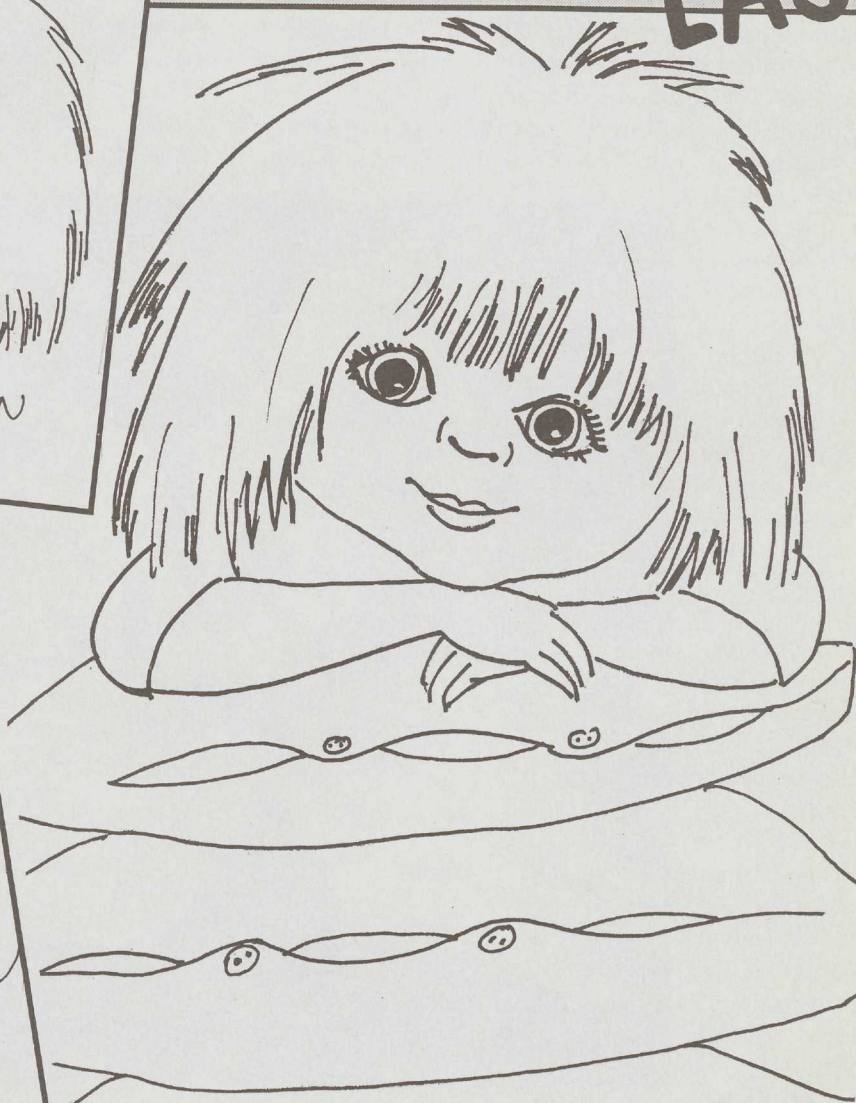

Mati Soomre, kes oli 7-aastane 1951.a.

KUNSTNIK ULVI KUUSK JOONISTAB LAST

ESIMESENA JOONISTAN
PALJU JUUKSEID

NÜÜD JOONISTAN
PALJU TOREDAID PATJU

NÜÜD JOONISTAN
JUUSTE ALLA SUURED
SILMAD,
NINA JA SUU
JA KÄED

JA LÕPUKS KÕIGE VAHVAM ASI!
VÄRVIME KÕIK SELLE ÄRA.

ÄRA LAKU USSILAKKU!

Ussilakk

Kui taime nime sees on sõna "uss", manitseb see ettevaatusele. Taim võib olla mürgine. Ussilaku vili on tõesti ohtlikult mürgine. Sellepärast peab teda tundma sama hästi kui maistvaid söögimarju. Olen kuulnud, et nimi "ussilakk" tähendavat "ussi lakutud marja". Taime sinakasmusta värvi vili läigib tõepoolest nii, nagu oleks see just nüüdsama üle lakutud.

Mõnel pool on rahvas sama taime tundnud veel ka "villimarja" nime all. Kust see nimi pärineb?

Vanasti usuti, et sarnane ravib sarnast. Ussilaku mari meenu tab suurt sinist villi, mis ilmub vahel nahale, kui näiteks kogemata haamriga sõrme pihata lööd ja naha alla tekib verevalum. Vanarahvas usk, et kui sellise verevilli vastu suruda ussilaku mari, paraneb vigastatud koht kiiresti ära. Meie aja arstid muidugi enam nii ei arva.

Ussilakku võib metsas sageli kohata. Teda on lihtne ära tunda. Üksiku käelaba pikkuse varre tipust sirutuvad ristikujuliselt laiade neli lopsakat lehte. Lehtede säärase asetuse järgi on taim muide saanud oma ladinakeelse teadusliku liigi nime. "Quadrifolia" tähendab tõlkes "neljalehelist".

Ussilaku tilluke kollakasroheline õis on nii tagasihoidlik, et jääb inimestele tavaliselt märkamata. Õie lõhn on ebameeldiv. Üksik priske mustikamarja moodi vili, mis asub otse lehtederisti keskel, hakkab seevastu igaühele

kaugelt silma. Kuna ussilaku mari valmib mustikamarjaga samaaegselt, ongi vahel juhtunud, et lapsed neid ema-isaga marjul olles mustikate pähe põske pistavad.

Tagajärjed on väga kurvad. Juba paari marja söömisest tekib kõva kõhuvalu, peapööritus ja südameklõppimine. Kui marju on söödud rohkem, järgnevad krambid ja halvatus. On teada juhtumeid, kus ussilaku mürgituse kätte on koguni surdud. Teadlaste uurimuste kohaselt

on ussilaku vili lausa mürkide ladu. Mürgid mõjuvad üheaegselt inimese seedeelunditele, närvidel ja südamele. Muist ussilaku mürkidest toimivad hävitavalt punastele verelibledele. Mida teha, kui keegi on kogemata ussilaku marju alla neelanud? Kõige õigem on anda talle rohtusid, mis panevad oksendama. Siis tulevad mürgid kõhust välja. Mürgitatu tuleb toimetada kähku arsti juurde.

Et sellist õnnetust ei juhtuks, on vaja osata teha selget vahet ussilaku ja mustika marjade vahel. Tegelikult on vahetegemine lihtne. Mustika mari ei asetse kunagi üksikuna nelja lopsaka lehe ristumiskohas. Tõtt-öelda on ka ussilaku marja maitse mustika omast väga erinev. See on nii vastik ja põletavalt kibe, et paneb sülitama. Niisiis, kui oled enda meelest suhu pistnud mustikamarja, aga selle maitse sind sülitama paneb, siis sülitaja julgesti, enne kui "valemustika" mürgid suust kaugemale kehasse kanduvad.

KIREVAD KIVID

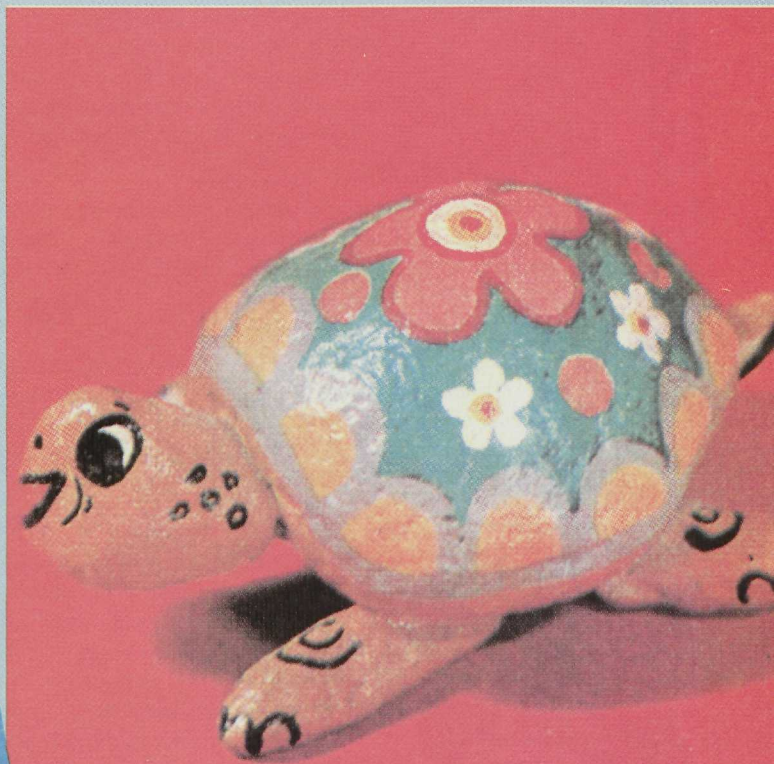
Korja mererannalt kivike ja pane ta vette. Kivi värv muutub säravamaks ja muster paistab paremini. Kui võtad kivi veest välja, kuivab ta mõne aja möödudes jälle halliks. Ometi leiad vahel huvitava kujuga ja mustri kive ja tahaksid nendest midagi teha. Seekord maalimegi kivid kirjuks.

Olenevalt kivi kujust, suurusest ja värvist saab teha väga mitmesuguseid lõbusaid ja värvikirevaid kujakesi:

lamedale kivile võid maalida mõne looma või muu tegelase näo, kumera seljaga kivist saad siili maalida. Vaata kõrvalolevaid pilte ja kindlasti tekivad sul endal maailma parimad mõtted.

Veidi keerulisem on mitu väikest kivi skulptuuriks kokku panna. Näiteks poisi tegemiseks vajad mitut eri suurusega kivi. Nad peaksid olema ka vastava kujuga — vaata ise, mis sobiks paremini kehaks, mis peaks, mis jalgadeks. Kui sul on kivid otsitud, tuleb need kokku liimida. Praegu on müügil igasuguseid liime, palu isa käest, küllap ta aitab sind. Muidugi võid ka plastiliiniga kivid ühendada. Kui peaks on lihtne lapik kivi, võiksid talle veel tillukesest kivist nina pähe liimida.

Kui liim on kuivanud, joonista nägu pähe ja riided selga. Juuksed võid samuti pähe liimida, sest ega kõik ole ju kiilaspäised.

Värvida saab kive igasuguste värvidega, ka viltpliiatsitega. Kindlamini seisab muidugi õlivärv, aga see kuivab kauem. Eriti kauniks muutuvad kivid siis, kui sa nad üle lakid. Lakki ei kulu palju ja seda võid samuti isa käest laenata.

Kui juhtub aga leidma augukesega kivi (neid on palju Saaremaal Sõrve säärel ja nad pidavat õnne tooma), värvi ta endale kaelahteks või amuletiks.

Neid lõbusaid kivikesi saab sõpradele kinkida, aga nad võivad ka sulle jääda mälestuseks päikeselisest suvevaheajast.

Tiiu

NUPUNAISTELE JA -MEESTELE

Viiniverelased laulupeol

Viinivere laulukoor koosneb kolmekümnest liikmest, kellest pooled on naiste- ning pooled oletatavasti meesterahvad. Iga viiniverelane peab sündimisest peale lugu viineritest, ning laulupeo vältel sööb iga naine ära keskmiselt 3 meetrit vorste, iga mees aga poole rohkem. Mitu meetrit viini vorste hävitab Viinivere laulukoor kolme päeva jooksul, kui silmas pidada seda, et dirigent hr. V. Jiner sööb päevas niisama palju kui üks mees ja kaks naislauljat kokku?

Tantsutuhinas

Rahvatantsu "Targa rehealune" vihtudes kaotas kolmandik tantsumemmedest käisenööbi. Mitmele pluusile sai tantsumuru koristaja Krööt ette ömmelda uued nööbid, kui igal ta pluusil oli 12 nööpauku ja murul oli mütanud 360 tantsujalga?

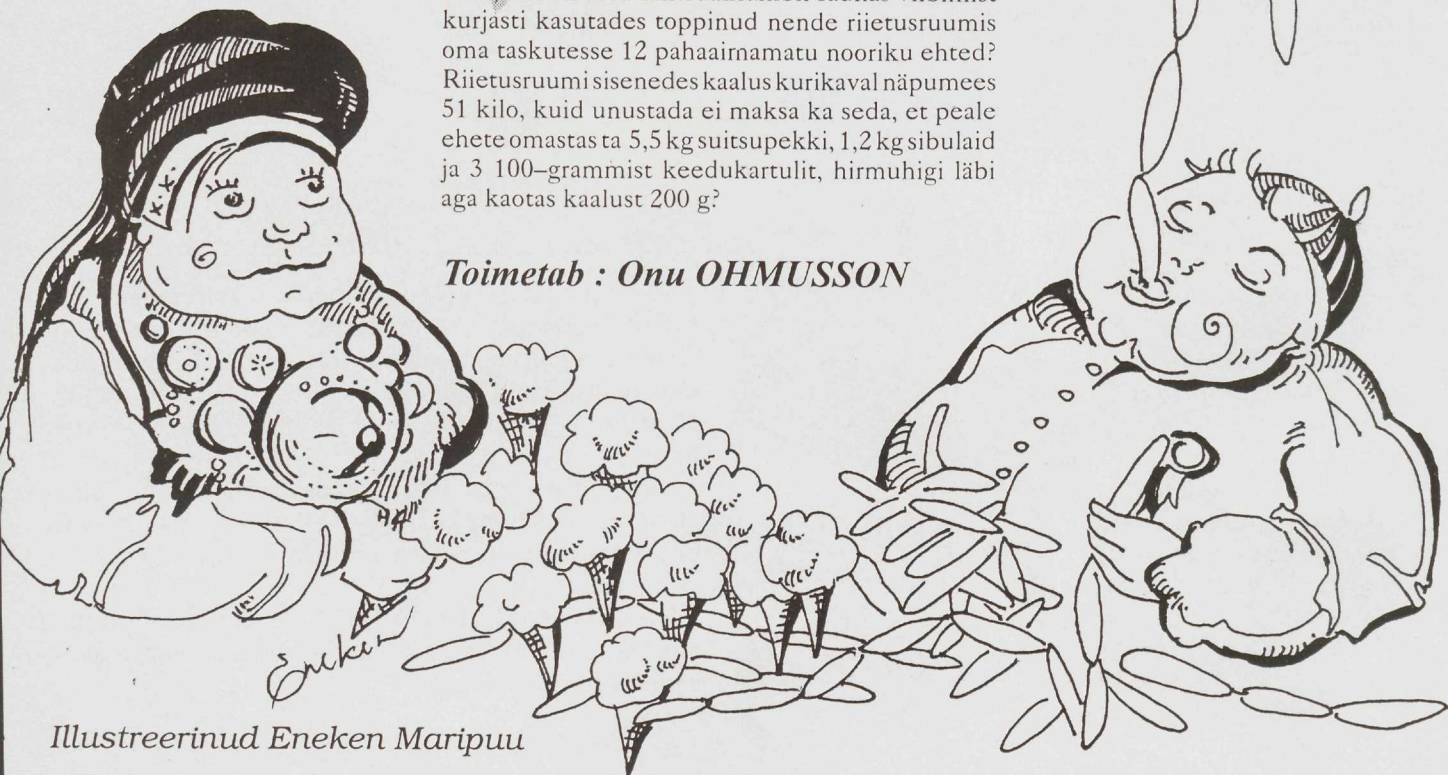
Tasa, tasa, tuulekene

Igal sopranil kulub hääle kaotamiseks keskmiselt 5 jäätist. Aldid peavad samaks otstarbeks pruukima ühe viiendiku võrra rohkem jäätiseportsjone. Mitu kilo jahedat maiust peavad jäätisemüüjad vedama lauluväljakule, et jääks tummaks 500 naisterahvast koosnev ühendkoor, kellest pooled on sopranid ja pooled aldid, kui jäätisetorbik kaalub 200g?

Raske juhus

Setu naise ehted kaaluvad umbes 2 kg. Kui palju kaalus metallivaras Gagik Ter-Sutrapjan pärast seda, kui oli setu tantsuansambli saunas viibimist kurjasti kasutades toppinud nende riietusruumis oma taskutesse 12 pahaairnamatu nooriku ehted? Riietusruumi sisenedes kaalus kurikaval näpumees 51 kilo, kuid unustada ei maksa ka seda, et peale ehte omastas ta 5,5 kg suitsupekki, 1,2 kg sibulaid ja 3 100-grammist keedukartulit, hirmuhigi läbi aga kaotas kaalust 200 g?

Toimetab : Onu OHMUSSON

Illustreerinud Eneken Maripuu

EI AINSATKI PÄEVA

Nüüd, mil üle kogu Eestimaa juubelilaulupeoks taas kaunid rahvariided välja otsiti ning kirevate vöödega köideti, teeme tutvust elukatega, kelle elus ükski päev ilma vööta võimalik ei ole. Meie armsas emakeeles nimetatakse neid saksa keele eeskujul vööloomadeks. Mitme muu rahva suus on neile antud nimel sama tähendus. Mõned aga kutsuvad neid armadillideks, mis hispaania keeli tähendavat rüükandjat.

Tegelikult elab Uues Maailmas — peamiselt Lõuna-Ameerikas — terve vöölaste sugukond, kuhu kuulub koguni paarkümmend liiki, kelle kaal kõigub väikevöölaste 90 grammist kuni hiidvöölaste 60 kilogrammini välja. Koos laisikute ja sipelgaõgijatega, keda lapsed ehk enam laiskloomadeks ja sipelgakarudeks on kuulnud kutsutavat, kuuluvad vööloomad zooloogilises süsteemis naphambuliste seltsi. Seltsile nime andnud naphambulisus ei tähenda sugugi, et neil hammastest puudus oleks. Otse vastupidi, mõnel on neid koonupoolsete vahel koguni sadakond. Napib aga hamba ehituse iseärasusi. Meil teiega ja mitmetel muudel imetajatel leidub suus mitme erineva ülesandega hambaid — lõikehambaid, silmahambaid, purihambaid jne. Naphambuliste hambad on aga kõik ilma emaili ja juurteta silinderjad moodustised, mis sedamööda, kuidas kuluvad, pidevalt taas juurde kasvavad. Inimeselapsel on teise eluaasta lõpuks tavaliselt suus 20 piimahammast ja täiskasvanud inimese hammastu täiskomplektis võib leida 32 hammast, mis on iseloomulik muide, kõigile kitsaninalistele ahvidele. Vööloomadel pole aga üksnes eri liikidel erineval määral hambaid: "kikude" arv võib ühte ja samasse liiki kuuluvatel isenditelgi märkimisväärselt kõikuda — ning seda täiesti ilma hambatohtri abita.

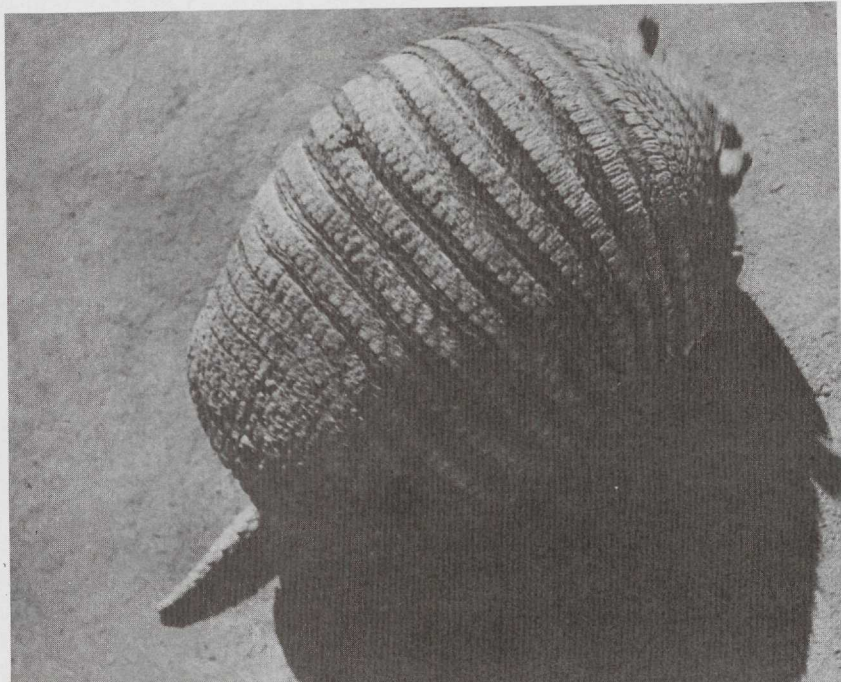
Vööloomade ülakeha katab sarvkestaga kaetud luukilbilistest rüü. Alalpool on aga karvad, nagu kõigil "normaalsetel" imetajatel. Seesugune soomusrüü on üsna tõhusaks kaitseks nii tüütute putukate kui suuremate kiskjate vastu. Vööloomadeks on neid hakatud kutsuma aga seetõttu, et mõnel liigil on keha keskosas paiknevad kilbisteread naaberriidade suhtes enam liikuvad ja koosnevad veidi suurematest kil-

bistest. Nii meenutavadki need kilbisteread soomusrüü hõlmu kokku köitvaid vöösid. Nende "vööde" arvu järgi on mitmed selle sugukonna liigid endale koguni ametliku nime saanud. Nii kutsutakse vööloomade peres enimtuntud liiki üheksavöölasteks ja temast pisut väiksemat sama perekonna liiki seitsevöölasteks. Üpris hästi tuntud harjasvöölaste sugukonnas on terve 3–5 liiki hõlmav kuusvöölaste perekond. Üsna elegantse väljanägemisega on kolmik-keravöölane oma kolme "vööga", keda lapsed mäletavad ehk Miki-hiire filmidest. Ohtu hoomates tõmbab see liik end pallitaoliseks keraks, mida ei hammusta naljalt katki isegi suured kiskjad. Indiaanlased küpsetavat neid nagu kakkusid omaenda kestas.

Vööloomi on nii looduses kui loomaaias nende öise eluviisi tõttu üsna raske näha: tavaliselt põõnutavad nad pikkadel palavatel keskpäevatundidel oma maa-aluse uru kosutavas jahe-duses. Mantel-vöölasted elavad koguni terve elu muti kombel mööda maa sisse uuristatud keerulisi käikudesüsteeme rännates ja saakloomi otsides. Kõikide vööloomade looduslik toit sisaldab põhiliselt sipelgaid ja termiite, sekka ka muid putukaid, limuseid, usse ja koguni väheke taimset ollust.

Vööloomade eluviisi ja muid bioloogilisi iseärasusi on üsna kehvasti uuritud. Mõnigi liik on tänaseks inimtegevuse tulemusena üliharuldaseks muutunud ja võib loodusest hävida veel enne, kui temast teadusele arvestatav jälg maha jääb.

Sellega seoses väärib ehk lõpuks meenutamist

koomilisevõitu lugu, mida professor Bernhard Grzimek märgib pr. Agatha Gijzenilt kuulnud olevat: Antwerpeni Loomaaed ostis loomakauplejate

vahendusel kahe pojaga hiidvöölase emaslooma. Loomad kohanesid uutes oludes hõlpsasti ega valmistanud oma hooldajatele olulisi probleeme. Ainult üks asi pani imestama: hoolimata mitu kuud kestnud isukast toitu- misest ei tahtnud pojad kuidagi suuremaks kasvada. Ootamatult avastati "petturite" saladus: nad osutusid hoopis teise liigi — suure paljassaba — täiskasvanud isendideks, kes isegi poegisid. "Asjatundjate" üllatus oli suur.

Need lapsed, kellel jätkub kannatlikust, võivad üht vöölooma — väheldast mõõtu pruunharjasvöölast — ka Tallinna Loomaaija paksunahaliste maja vitriinis näha. Saime selle viie aasta eest

Varssavi Loomaaialt juubelikingiks ega ole talle seni kahjuks suutnud eluseltsilist leida.

Mati Kaal

Slaidide autor TAVI GREPP

VÖÖLOOM

**ROSIN TEISE ROSINAGA
RÄÄKIS VALJU SOSINAGA:
"LASTEL, NÄE, ON KILEJAKID,
KUS ON MEIE KILEPAKID?"**

**"KALEV" KUULIS ROSINATE JUTTU JA
KINKIS KENAD PISIKESED KILEPAKID NII
NEILE KUI ARAHHISTELE JA MEREKIVIKESTELEGI**

ODAV, NÄGUS, KERGE, MAGUS!

RAS "KALEV"

Pärnu mnt. 139
tel. 44 67 07
fax 55 52 23
Hulgimüük : tel. 21 46 86
fax

J. WESTHOLMI KESKKOOLI II B KLASSI LASTE JONISTATUD KOMMIPABEREID

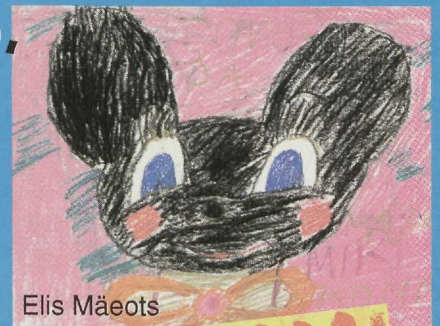
Malle Ellam

**KOMMIKUNSTNIKUD,
AITÄH!**

**AUHINNASAAJATE
NIMED**

AUGUSTINUMBRIS

Elis Mäeots

KARU
KOMM

Anne Luhaäär

Ketsia Suurväl

Eva Vitsut

Riin Saar

NUPUTAMIST

HEA LAPS VASTUSTE TALONG

RISTSÕNA VASTUS ON:

.....

HOI, NUPUTAJA !

NAGU SA OMA 100 MILJARDI AJURAKUGA KINDLAKS TEGID, ÜTLES "HEA LAPSE" NR.1 RISTSÕNAPOISS : "HOMME LASTEAEDA !" JA AJAKIRJA KAANEL ILUTSES 3 KIRJAVIGA. VÕEH, NAD ON PRAEGUGI ALLES !

NOBEDAMAD LAHENDAJAD OLID SEEKORD

HELEN JALG KURESSAAREST

KATLIN KÜNNAPUU VÖRUMAALT

KERSTIN KESLER IDA-VIRUMAALT

AUHINNAD ON LIPSTI-LAPSTI POSTI PANDUD.

LAPSUR TÄNAB ILUSATE NIMEDE EEST ! KUI HEIN SAAB TEHTUD, SIIS HAKKAB TA KOHE ENDALE ÕIGET NIME VALIMA. LAPSED, OLGE VALVSAD — NIMEPÄEV POLE MÄGEDE TAGA !

Tähelepanu, soniõmblejad !

Aprillinumbri tegemisel läksid eksikombel vahetusse küljesiilu ja tagatüki löiked : tagatükk on muidugi see, millel on kaareke kummipaela tarvis, ja küljesiil (mida vajame 5) on sirge alläärega.

KAS SA TEAD, MIS SAAB VÄIKESTEST TÜDRUKUTEST, KES EI SÖÖ OMA PUTRU ÄRA ? JAH, NAD KASVAVAD SUUREKS JA HAKKAVAD		MERE-ROOVEL VÄRVI VAHETAV LOOM						DETSIMEETER KARUSMÄRI
				RIHO, LEILI ... VÕI PEAL RAADIUS		SINA. LIHATOIT VAGA HEA ÕPILANE		TONN ...-PEA SEE ÕHUKE RIIE
			TUULE-HOOG 1005					HISPAAANIA- TIITEL NISULEIB AASTA
			LEBAMA		VARANDUS EELMISEL PÄEVAL JÕUKAS			
LÕUNAMAIN PUUVILI LIIKUV ÕHK								
			SEEN ÕNGE- NÖÖR 2xTÄHT		NELE 1 ENERGIA- SALVESTI	RÖNT- GEN		TV- SAADE JOOD KÜMME (INGL.K.)
			NIKKEL PUHKUS ANTS, DORIS					IHUMA TIU, ILMAR JAH (VENE K.)
			SÖBER (FRANTS.K.) URVE GUNNAR LÕHN NJUUTON		... VÕI VÄLJAST VANA KULD- MONT LIITER			
			REET, OSKAR PEALINN EUROOPAS ...VÄRV					INDIAAN- LASE KING HAKKAN PIHTA

HEALAPS

1994.a.

8 9 10 11 12

Kuhu: EE.....

Kellele:.....

KÄTTETOIMETAMISE
KAART

78 238

HEALAPS

1994.a.

8 9 10 11 12

Ühe kuu tellimishind 6.50 krooni

Kuhu: EE.....
Kellele:.....

Pildil on helilooja Alo Põldmäe koos vend Jaaguga Siberis.
1954.a. ei kandnud ta rahvariideid...

SUKSUDEGA LAULMA

Laulupeoagset autode ja busside saginat vaadates mõtles lapsur: **"Ei tea, kuidas küll rahvas saabus laulupeole siis, kui veel autosid polnud?"**

Lapsuri küsimustele vastab helilooja ALO PÕLDMÄE, kes on Teatri- ja muusikamuuseumis seda asja uurinud.

Esimesele üldlaulupeole, mis toimus 1869. aastal Tartus, saabusid nii lauljad kui kuulajad hobustega. Ära arva, et Tartumaa teedel kappasid uhked ratsanikud: enamjagu rahvast istus tavalistes vankrites, linnainimesed kasutasid eriti suuri plaan-

vankreid, millesse mahtus 8–10 reisijat. Plaanvankrid olid kaetud vettpidava riidega, mille alla sai ka vihma eest varjule pugeda. Rikkamad sõitsid Tartusse postivankritega, mis meenutasid päris tõldu.

Lõuna-Eesti lauljad tulid Räpina kandist laevaga mööda Emajõe ja paljud huvilised kasutasid reisimisel kõige odavamat vahendit — oma jalgu. Lauhümu oli suur, kuid hobuseid ei saanud maotöödelt ära võtta. Üks mees olevat tulnud koguni Harjumaalt jalgsi Tartusse!

Laulupeo korraldamisega oli tollal tükk tööd: üleskuused esimeseks eesti rahva peoks saadeti trükituna kõigile teadaolevatele koordinele nii Eestis kui Peterburis ja Pihkvaski.

Kas vastab tõele, et I üldlaulupidu oli naistele ja lastele keelatud?

Tõepoolest: kuigi kuulajate hulgas oli palju naisi ja lapsi, pääsesid esinema ainult meeskoorid ja puhkpilliorkestrid, ehk — nagu vanasti öeldi — pasunakoovid. Üldse võttis peost osa 46 meeskoori 784 lauljaga ning 4 pasunakoovi 42 mängijaga — kokku 826 inimest.

Alo Põldmäe

(Järgmises numbris räägime sellest, mida vanaaegsed laulupeolised sõid ja mida nad seljas kandsid.)

II POOLAASTAKS ON VÕIMALIK AJAKIRJA "HEA LAPS" TELLIDA
"AJAKIRJANDUSLEVI" KAUDU.
ÜSIKNUMBRI HIND 6.50
3 KUUD 19.50
6 KUUD 39.50

Toimetaja.....Leelo Tungal tel.681 259
Kujundaja....Mare Remmelgas
Vastutav
väljaandja....Vladislav Koržets tel.681 248
Toimetuse aadress:
EEO 001 Tallinn, Pärnu mnt. 67-a
RdE * PRINTALL * Tell. nr. 2686

NB ! TELLIMISINDEKS ON 78 238

HEAD LAPSED

Suure-Jaani Keskkooli I B klass.
Terve õppeaasta jooksul ei pidanud nad
kordagi veesõda, kuigi kraan on klassis. ▲

Tiina Tõnurist Tõnismäelt laulab, tantsib,
joonistab, luuletab ja valmistub reipalt
kooli minema. ▲

Ahoi, lugejad!

Kui teil on käepärast mõne hea
lapse pilt, olgu siis värviline või
mustvalge, siis trükib "HEA LAPS"
hea meelega selle oma autahvilil
ära. Ainult, et tingimata tuleb
lisada hea lapse nimi, elukoht ja
teade, mida head on see laps
korda saatnud! Päris põnev oleks
teada, kui palju neid häid lapsi
leidub!

▲ Elisa ja Elina Puurand Nõmmelt
oskavad lasteaias hästi käituda
ning aitavad Hiiumaal olles vanaemal
lehmi ja lambaid talitada.

◀ Silver ja Reigo Tallinnast võtsid eelmisel
suvel maal olles üles 2 tonni kartuleid
ja meisterdasid vabal ajal uhke
vettpidava parve.